

SKEPTIKKO

3
2009

MYSTEERIETSIVÄ
kävi Suomessa

Julkaisija:

SKEPSIS^{RY}

#82

PL 483

00101 Helsinki

www.skepsis.fi

Päätoimittaja: Risto K. Järvinen

E-mail: editor@skepsis.fi

Toimitus:

Närhtie 11

01450 Vantaa

Toimitusneuvosto: Jukka Häkkinen,
Juha Merikoski, Markku Myllykangas,
Jussi K. Niemelä.

Taitto: Tampereen seudun
Työllistämisyhdistys Etappi ry
Mediapaja

Kaikki tässä lehdessä julkaistut
kirjoitukset ovat kirjoittajien omia
mielipiteitä, eivätkä välttämättä edusta
toimituksen, Skepsiksen tai ECSO:n
virallista kantaa.

(ECSO = European Council of Skeptical
Organisations. Skepsis ry on ECSO:n
jäsen.)

Painopaikka: Meripaino

ISSN 0786-2571

Seuraava Skeptikko ilmestyy
lokakuussa. Lehteen tarkoitettu
materiaali tulee olla toimituksessa
lokakuun 11. päivään mennessä.

SISÄLTÖ

- 4... Minä, skeptikko:
Pertti "Fingerpori" Jarla
- 9... **ADA:**
Skepponen
- 10... **Risto K. Järvinen:**
Muumioitunut muna ja muita
mysteereitä
Massimo Polidoro tutkii
eriskummallisia väitteitä
- 16... Ihme juttuja
- 19... Skeptikko 20 v. sitten
- 20... **Pertti Laine:**
Puheenjohtajan palsta
- 22... **Jose Ahonen:**
Näin teet paranormaalin ilmiön
- 24... **Harriet Hall:**
Piikkejä akupunktiomyyttiin
- 28... **Aisopoksen koira:**
Vaariteoreettisia kysymyksiä
- 31... **Olli:**
Heldelmäsuola Pomosin
- 32... **Jose Ahonen:**
YouTube-skeptismiä!
- 35... **Risto K. Järvinen:**
Voodoo tappoi Michael Jacksonin?
- 36... **Osmo Tammisalo:**
Kirjat: Muotitietoinen vai poliittisesti
oikeaoppinen?
- 41... **Juha Leinivaara:**
Kunnes kuolema teidät yhdistää
- 42... Keskustelua

Kansi: Italialainen skeptikko Massimo
Polidoro vieraili Skepsiksen vieraana
toukokuussa.

Tämän sivun kuva: Polidoron vierailu
oli osa Skepsiksen kevätretkeä
Heurekassa.

Kuvat: Risto K. Järvinen

Puoskarilaki nytkähti huhtikuussa eteenpäin, kun vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita selvittänyt työryhmä luovutti esityksensä peruspalveluministeri Paula Risikolle. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemassa selvityksessä ”Vaihtoehtohoitojen sääntelytarve” esitetään mm., että muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö ei saisi hoitaa henkilöä, joka on raskeana tai jolle on tehty elinsiirto, taikka hoitaa syöpää, diabetesta, epilepsiaa, vakavaa mielenterveyden häiriötä, mielisairautta, dementiaa tai muuta näihin verrattavaa vakavaa sairautta taikka tartuntatautilaissa säädettyä yleisvaarallista tartuntatautia, ellei tutkimusta ja hoitoa toteuteta yhteistyössä lääkärin kanssa.

Hypnoosin käyttö sairauden tutkimis- tai hoitamistarkoituksessa tulisi rajata vain rekisteröityjen terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön. Lisäksi ainoastaan terveydenhuollon ammattihenkilö saisi tutkia tai hoitaa henkilöitä, jotka eivät itse pysty antamaan tietoista suostumustaan hoitoon.

Eriävän mielipiteen raporttiin jättivät työryhmässä mukana olleet Luonnonlääketieteen Keskusliitto LKL ry:n edustajat Liisa Sulkakoski ja Anitta Kouvo-Sillanpää. Heidän mukaansa työryhmän kokoonpano ei ollut puolueeton eikä objektiivinen. He vastustivat lakiesitystä vahvasti väittämällä, että koska mitään haittoja ei luontaishoidoissa ole ilmennyt, ei lakia tai muuta uskomusterapointia mahdollisesti rajoittavaa sääntelyä tarvita. Aloite lain valmisteluun tuli kuitenkin juuri siksi, että haittoja on havaittu.

Tarmokas lobbaus lakia vastaan jatkuu edelleen. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysministeriön väki saa todisteluja uskomuslääkinnän virallistamisen puolesta lähes päivittäin. Eri tahoille toimitetaan tekstejä, joissa on mukana ulkomaisesta aineistosta käännettyjä ja ainakin maallikosta tieteellisen vakuuttavia ”asiakirjoja”. Tar-

kemmin asiakirjoihin perehtymällä voidaan todeta, että väittämät ovat virheellisiä.

Uskomushoitajat ovat sopivin välein viitanneet myös valikoituihin WHO:n teksteihin, jotka voi tulkita heidän hyväkseen. Hyvää vastapainoa heidän propagandalleen on WHO:n muutama viikko sitten julkistama varoitus, jossa järjestö varoittaa vakavista sairauksista kärsiviä luottamasta homeopaattisiin hoitoihin. WHO tuomitsee homeopatian mainostamisen tuberkuloosin, lasten ripulin, influenssan, malarian ja hiv-tartunnan hoidossa. ”Kun homeopatialla korvataan tehoavaa lääkitystä, menetetään ihmishenkiä.”

Liisa Sulkakoski oli sitoutumattomana ehdokkaana EU-vaaleissa. Hän on koulutukseltaan lääkäri, mutta mainitsee kotisivuillaan olevansa nimenomaan homeopaattilälääkäri. Hän myös vastustaa rokotuksia. Vaalitulaisuuksissaan hän piti luentoja, joissa väitettiin, että sikainfluenssan voi torjua homeopatian keinoin. Vaalikeskusteluissa Sulkakoski vakuutteli, että homeopaattisia hoitoja ei voi kaksoissokkoutetusti tutkia. Samaan aikaan hän levitti brittihomeopaattien koostamaa luetteloa kliinisistä tutkimuksista, jotka ”osoittavat” homeopatian kiistattoman tehokkuuden.

Skeptikko-lehdessä kerrottiin kymmenen vuotta sitten, että Turussa oli aloitettu joulukuussa 1998 vertaileva tutkimus, jossa selvitetään homeopatian tehoa lasten korvatulehduksen hoidossa. Tutkimuksen takana oli Sulkakoski, rahoitusta hankkeeseen saatiin Gyllenbergin ja Wihurin säätiöiltä molemmilta 100 000 markkaa. Enempää kansainvälinen ja kattava PubMed kuin kotimaisittain kattava Lääkärilehden ja Duodecimin yhteisarkisto ei kuitenkaan edelleenkään tunne ainuttakaan Sulkakosken julkaisua. Tutkimus jäi Sulkakosken mukaan tekemättä, koska yksikään korvalääkäri ei suostunut lähtemään siihen mukaan.

A black and white portrait of a man with a mustache and glasses, looking directly at the camera with a wide-eyed, skeptical expression. He is wearing a dark, ribbed jacket over a light-colored collared shirt. The background is a light-colored fabric with a faint, repeating pattern of stylized eyes.

MINÄ, SKEPTIKKO

Pertti "Fingerpori" Jarla

Suosituksen sarjakuva tekijä uskoo,
että ihmisellä on uskomattomia
kykyjä – valehdella itselleen.

Synnyin lokakuussa 1971 Nastolan Uudessakylässä, maalla. Käyskentelin lapsena ahkerasti pelloilla ja mais-telin kaikenlaista navetassa. Nykyisin asun varsin siistissä vuokratolmossa Helsingin Vallilassa. Kirjahyllyssä on omissa osastoissaan toisaalla skeptikkojen kirjoja, toisaalla Siitointa ja Rauni-Leenaa.

Vasta kotoa muuttamisen jälkeen olen ta-junnut, kuinka ahkerasti vanhempani harrasti-vat rajatietoa ja vaihtoehtolääkintää. Hyllyissä oli pullotolkulla luontaisrohtoja. Isä luki Ultraa, Dänikenä ja K. Gösta Rehnin sekä kumppa-neiden ufokirjoja. Se ei tainnut olla 70-luvulla kovinkaan harvinaista. Uudessakylässä tehtiin paljon ufohavaintoja, enkä ollenkaan epäillyt, etteivätkö avaruusoliot tosiaan pörräisi kyläm-me yllä. Olihan se ajoittain pelottavaakin.

Heinolalainen henkiparantaja ja kontakti-henkilö Aarno Heinonen kävi meillä pari kertaa. Hän oli erittäin mukava ja hauska mies.

Lapsena en siis ollenkaan epäillyt Jumalan olemassaoloa, ufoja enkä parapsykologiaa. Si-sarukseni taisivat olla skeptisempiä. Kun olen lukenut vanhemmiten näiden ilmiöiden kriittistä tutkimusta, ei rajatieto enää ollenkaan vakuuta – ja ateismikin on vallannut alaa.

Heinosen tapaamisesta jäi kyllä käsitys, et-tä alan miehet uskovat asiaansa, eivätkä aina-kaan kaikki ole tietoisia huijareita. Uskon ihmi-sellä olevan uskomattomia kykyjä – valehdella itselleen.

Kaukoparannus toimii, ei toimi...

Joskus kymmenvuotiaana kärsin pahasta ys-kästä, köhin äänekkäästi päivät ja yöt. Unen-laatuhan siinä kärsi, tätä jatkui loppukevääs-tä kesän puolelle. Minulle juotettiin reippaasti mm. kuusenkerkkä-uutetta, ilman mitään efek-tiä. Isäni soitti lopulta Aarno Heinoselle, joka lupasi kaukoparantaa minua. Yskäni vaimeni seuraavana yönä ja hävisi pikkuhiljaa koko-

naan. Tämä teki tietysti valtavan vaikutuksen.

Seuraavana keväänä yskä alkoi taas, saman-laisena. Taas juotettiin uutteita. Heinoselle soi-tettiin nyt hyvinkin nopeasti, mutta tällä kertaa useat kaukoparannussessiot eivät auttaneet millään lailla. Kesällä minut lopulta vietiin ter-veyskeskukseen. En muista mitä lääkäri sanoi, mutta hän antoi pienessä paperikuoressa (niitä ei enää näe) pari pilleriä. Söin yhden ja kuu-kausia kiusannut yskä lakkasi saman tien. Voit-te kuvitella, miten tämä vaikutti näkemykseeni koululääketieteestä ja vaihtoehtohoidoista.

Jälkikäteen ymmärsin, että kyse oli ehkä ollut jostain kasviperäisestä allergiasta. Ensimmäi-senä vuonna Heinoselle oli soitettu niin myö-hään kesästä, että vaivaa aiheuttaneen kasvin kukinta varmaan oli lopussa. Mitä vanhempiini tulee, he söivät reilusti luontaislääkkeitä olles-saan terveitä, ja aikaa myöten molemmille sit-ten kuitenkin tulivat vanhuuteen liittyvät vaivat.

Peripohjoismainen änkyrädemari

Skepsismiin tutustuin kunnolla vasta 2000-lu-vun puolella. Tässä vaiheessa jo uskoin mie-luummin tieteellisiin tutkimustuloksiin kuin eri-laisten näkijöiden intuitioon. Luin jostain, että jotkut pitivät kuumatkoja lavastettuina. Tu-tustuin heidän väitteisiinsä, sitten vietin tun-titolkulla aikaa Phil Plaitin "Bad Astronomy"-sivustolla ja "Clavius.orgissa". Näillä sivuilla selitettiin yksityiskohtaisesti ne fysiikan, optii-kan ja muiden alojen väärinymmärrykset, joille kyseinen salaliittoteoria pohjautui.

Toisaalta tämä oli tavattoman kiinnostavaa salapoliisitouhua, toisaalta tyhmän salaliitto-teorian suosio suututti ja turhautti. Aloin tutus-tua muihin huuhaa-uskomuksiin, ja sitä mukaa skeptikoihin. Michael Shermerin kirjat ja Carl Saganin "Demon-Haunted World" tutustuttivat huuhaan taustalla oleviin mekanismeihin ja toi-saalta kriittiseen ajatteluun. Michael Jay Goul-din ja Dawkinsin lukeminen antoi johdatuksen

evoluutioteoriaan ja sitä vastaan propagoivaan pseudotieteeseen. ”Paholaisen asianajajista” sai kotimaista näkökulmaa.

Skepsikseen on tullut tutustuttua Skeptikko-lehden kautta jo ainakin kymmenen vuotta sitten, kaveri on ollut kauan jäsenenä. Itse sain vasta tänä vuonna aikaan liittyä. Tarkoitus on ollut liittyä jo varmaan viiden vuoden ajan. Olen liikkeissäni hidas.

”Skeptikko” on onneksi riittävän laaja käsite, jotta uskallan sanoa kuuluvani tähän joukkoon. Amerikkalaisissa skeptikoissa vähän hiertää laajalle levinnyt poliittinen libertarismi. Tälle valtiovallan ja verotuksen periaatteelliselle vastustamiselle on vaikea nähdä mitään erityisen tieteellistä pohjaa, itse olen lähinnä peripohjoismainen änkyrädemari. Skeptikkotoimintaa- ni häiritsee se, että opiskelupohjani on heikko. Muistan huonosti lukemani ja olen onneton väittelijä, ellen saa koko ajan luntata.

Helppoheikkien armoille

Huuhaata on mielestäni kaikki, johon uskotaan, vaikka tieteellinen tutkimus sanoo selvästi toista. Tähän voidaan lukea vaikka World Trade Centerin räjäyttämisen termiittipanoksilla, magneettilaastarit ja Mooseksen ja kumppaneiden voittoisa retki erämaassa. Ns. uskoon tuleminen on mielestäni järjenylittävä kokemus, joka ei välttämättä kuulu huuhaan piiriin. Yritykset pönkittää Raamatun opetuksia pseudotieteellisin keinoin on sen sijaan ”sitä ihtiään”.

Minua eivät huolestuta niinkään mitkään yksittäiset huuhaa-ilmiöt, vaan niiden taustalla oleva järjenvastaisen ajattelutavan yleistyminen: laiska relativismi, jossa kaikkien fiilikset ovat samanarvoisia ja tieteellä ei ole mitään erityisasemaa. Minusta tieteellinen metodi on ainoa vähänkin luotettavaksi osoittautunut tapa saada tietoa maailmasta. Eivät ne avaruusluotaimet sattumalta kohteisiinsa osu.

Päivittäin saa lukea tiedettä halveksivaa tekstiä, joka on naputeltu tietokoneella Interne-

tiin. Ilmeisesti kirjoittajat eivät näe tilanteessa mitään huvittavaa. Tieteellisen metodin hylkääminen ei johda ajattelun vapautumiseen, vaan jättää ihmiset vaikuttavimmin esiintyvien helpoheikkien armoille.

En oikein ymmärrä joitain feministeinä itseään pitäviä naisia, jotka halveksivat sukupuolineutraalia ”länsimaista tiedettä” ja innostuvat kulteista, jotka perustuvat jonkun äijän auktoriteetin ehdottomaan tottelemiseen.

Kiusaavia tekstejä nettipalstoille

Tutustuin ensimmäisen kerran henkilökohtaisesti skeptikoihin tänä vuonna Skepsiksen kevätrekellä toukokuussa Heurekassa. Heistä jäi positiivinen kuva, aika hiljaista väkeä kyllä oltiin. Ehkä olisi pitänyt jaksaa osallistua illanviettoon, siellä olisi voinut nähdä ihmisten avautumista.

Hienoa oli päästä osallistumaan avustajana luennoitsija Massimo Polidoron temppuihin. Esityksessä oli paljon Fingerporia inspiroivaa materiaalia, kuten turpealla rintakehällään haarukoita tasapainotteleva ”ihmismagneetti”. Juuri tällainen hämmäntävien väitteiden salapoliisinomainen tutkiminen on kiinnostavaa ja sai minut aikoinaan tutustumaan skeptikoiden kirjoituksiin. Taisipa Heurekassa kyseessä olla muistaakseni myös ensimmäinen kerta, kun levitin.

Skepsis on mielestäni erittäin tärkeä yhdistys edellä mainitsemani urpoilumentaliteetin vallatessa maailmaa. Siksi Skepsiksen toivoisi olevan suurempi, vaikutusvaltaisempi ja paremmin tunnettu. Skeptikoita maailmanlaajuisesti vaivaa umpimielisen leima, joka on tietenkin aivan nurinkurinen: Polidoro ja kumppanit nimenomaan tutkivat ilmiöitä avoimin mielin, nielemättä niiden ympärille kasvaneiden kulttien oppeja.

Skepsis voisi opettaa suurelle yleisölle perusasioita tieteellisestä metodista ja päättelyn säännöistä, nyt ne tuntuvat olevan aivan hukassa.

FINGERPORI:

Astrologi Mirja kysyy asiakkaaltaan:

- Mikä sinä, Heimo, olet horoskoopissa?

Asiakas katsoo hintoja ja vastaa:

- Uhri.
-

FINGERPORI:

Jeesus povarilla.

- Terve, eukko! Mitäpä kortit meikäläiselle kertoo?

Povari:

- Ristiä tämä nyt kovasti tarjoaa.
-

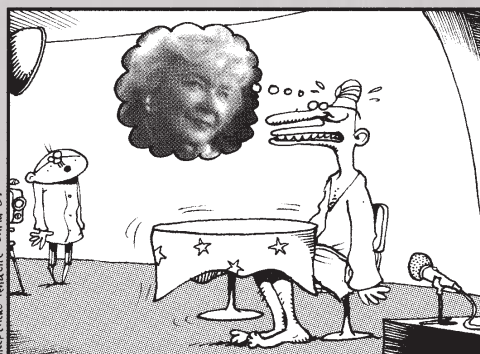
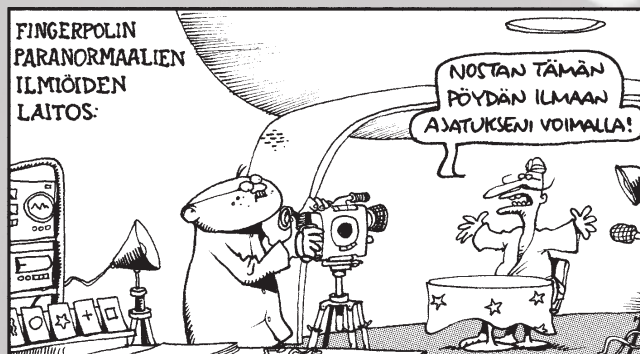
FINGERPORI:

Professori Adolf Lichtgebet:

- Olen elänyt kymmenen vuotta pelkällä valoravinnolla!

Seuraava kuva: Professori juo light-olutta ja syö light-salamia.

PERTTI JARLA TEKI TÄMÄN SARJAKUVAN
YKSINOIKEUDELLA SKEPTIKKO-LEHDEN LUKIJOILLE.

Itse olen skeptikkona naamakkain aivan hiljainen ja puhun suoraan vain riittävän samanmielisille. Muuten olen kärsinyt ns. Internet-disinhibitiosta, eli naamakontaktin puutteesta olen loukkaava. Kirjoitan nettipalstoille kristittyjä kiusaavia tekstejä pääsiäisen aikaan ym. Olen mielestäni pääsemässä eroon tästä. Ihmisten suututtaminen ajaa heidät syvemmälle aatteellisiin bunkkereihinsa – ei hyvä.

Taikauskojen voittokulku ei enää niin kovasti turhauta, kun on lukenut sen aivoperäisistä juurista. Emme ehkä olekaan vain huijareiden uhreja, vaan aivoillemme on luonnollista nähdä näkymättömiä voimia asioiden taustalla. Minusta ihmislaji on kehittynyt pääosin aika mukavaan suuntaan näistä rajoituksista huolimatta. Uskonnolliseen auktoriteettiin perustavilla moraalisäännöillä on voinut olla hyvinkin vaikutuksensa.

Fingerporilla lähes miljoona lukijaa

Olen näitä, jotka ovat aina piirrelleet. Lähettelin lukioajoista asti sarjakuvia laiskasti lehdille, siten ajauduin tekemään kuvia yrityksille, se meinasi viedä miehen kokonaan. Jossain vaiheessa muistin, että omien sarjakuvien tekeminen on jäänyt, ja aloin tehdä sittemmin Fingerporiksi kehittyntä sarjaa. Taustalla oli jonkinlainen näyttämisen halu, että osaan tehdä muutakin kuin logistiikkakaavioita.

Strippini nimi oli alun perin ”Karl-Barks-Stadt”. Paljonpuhuva nimi oli liian hankala, keksin tämän Fingerporin kiireessä juuri ennen kuin sarja alkoi ilmestyä Hesarissa. Se nyt on jonkinlainen paikannimeä muistuttava nimi. Viime vuodenvaihteesta lähtien olen keskittynyt kokonaan Fingerporiin ja pariin muuhun omaan sarjakuvaprojektiin. Suoraan sanottuna en pitänyt tilaustöiden tekemisestä kauheasti, joten nautin nykytilanteesta.

Lukijoita Fingerporilla on lähes miljoona, mutta sitä ei pidä miettiä liikaa, kun ideoi viime

tingassa seuraavan viikon juttuja. Koko tilanne on vähän epätodellinen, ylipäätään jo se, että juttujani on näkyvillä päivälehdessä. En usko, että sarjakuvia tehdessä kannattaa ajatella yleisöä, pitää antaa omien pakkomielteiden viedä.

Fingerporissa on usein skeptisiä aiheita, mutta se on sattumaa. En osaa enkä halua tehdä vitsejä harkitusti jostain määrätystä aiheesta, vaan annan juttujen putkahtaa alitajunnasta, jos ovat putkahtaakseen. Vitsien sisältöön vaikuttaa kaikki, mitä olen lukenut ja nähnyt, esimerkiksi huuhaata luettuani voi mieleeni tulla ufoaiheita. Joskus lueskellessa tulee jostain tekstinpätkästä vitsi mieleen.

Elämän tarkoitus?

Kun luin Skeptikko-lehdestä jutun, jossa Hannu Lauerma totesi, että ”innokkainkaan uskomushoitaja tuskin soittaa kolaripaikalle homeopaattia”, oli siitä pakko kuvittaa Hesariin strippi holistisesta ambulanssista, jossa lääkäri pyytää onnettomuuspaikalla isompia akupunktioneuvoja. Korvakynttilä auto-onnettomuuden uhrille on jo asennettu päähän.

Skeptikko-lehden kohdalla olen huumorintajuton lukija, etsin lehdestä ja vastaavasta amerikkalaisesta Skepticistä vain kiinnostavia asiasjuttuja. Siksi pakinat ja muu viihdesisältö jäävät usein lukematta. Sarjakuva Skepponen on sinänsä hyvää pienlehtitasoa, mutta voisi olla makuuni vähän ”siistimmin piirretty”.

En ole ennustaja, mutta kymmenen vuoden päästä teen toivottavasti aiempaa nerokkaamaksi kehittyntä Fingerporia, omia vakavia sarjakuva-albumeita ja koottavia pienoismalleja. Haluaisin tehdä infosarjakuvaa skepsismistä ja ateismista, jotain ”for dummies” -tyyppistä.

Elämällä ei mielestäni ole mitään ennalta asetettua tarkoitusta, mutta se on hauskaa ja kiinnostavaa touhua. Kun tutustuu maailmaan, yrittää tutustua ihmisiin ja päteä, siinä sitä puuhaa riittää eliniäksi. Sitä paitsi kaupoista löytää vaikka mitä mielenkiintoista.

Skepponen

Muumioitunut muna ja muita mysteereitä

Massimo Polidoro

tutkii eriskummallisia väitteitä

”On hyvä pitää mieli avoimena, mutta ei niin avoimena, että aivot tippuvat ulos.”

Italialainen taikuri, skeptikko, psykologi ja mysteerien tutkija Massimo Polidoro kävi toukokuussa Suomessa. Skepsiksen isännöimässä tilaisuudessa hän piti yleisöluennon tiedekeskus Heurekassa Vantaalla. Luento oli osa hänen Pohjois-Euroopan kiertuettaan, jota sponsoroivat mm. ”Center for Skeptical Inquiry” ja ”The Skeptical Inquirer” -lehti. Kiertueensa aikana hän vieraili myös Alankomaissa, Ruotsissa, Virossa ja Saksassa.

Paikalle Heurekaan saapui vain noin 50 henkilöä, joka johtui osaksi siitä, että valtakunnallinen päälehti ei julkaissut tietoa tilaisuudesta tapahtuma-palstallaan. Yleisönä oli lähinnä skeptikoita, vaikka parasta antia tilaisuudesta olisivat saaneet ns. tavalliset kaduntallaajat.

Mysteerietsivä

Polidoro kutsuu itseään mysteerietsiväksi. Kahdenkymmenen vuoden ajan hän on testan-

nut epätavallisia henkilöitä kuten selvänäkijöitä, meedioita, kaivonkatsojia, Intian fakiireja ja ihmismagneetteja, joilla lusikat pysyvät kiinni rintakehässä aina siihen asti, kun heitä pyytää kumartumaan eteenpäin. Hän on tutkinut astrologiaa ja telepatiaa, käynyt spiritualistisissa istunnoissa, kummitus- ja poltergeist-taloissa, hautausmailla ja viljakuviopelloilla.

Myös muut kuin niin kutsutut paranormaalit ilmiöt kiinnostavat häntä ja hänen edustamaansa ryhmää CICAPia (the Italian Committee for the Investigation of Claims of the Paranormal): esimerkiksi historialliset mysteerit, joita ei enää voi testata, mutta joista voi tehdä historiallista tutkimusta, kuten Nostradamus ja Harry Houdini.

- Jokainen tiedemies on itse asiassa mysteerietsivä, sillä hän tutkii asioita, joita emme vielä tunne.

Polidoron ja hänen ryhmänsä tutkimuksen fokus on muuttunut hiljalleen. Alussa he tutkivat lähinnä selvänäkijöitä ja profeettoja. Nykyään tutkitaan enemmän väitteitä, joita on paljon vaikeampi analysoida, mutta joissa samalla tavalla kuin ennenkin väitetään jotakin tutkimatta asiaa, esimerkiksi salaliittoteorioissa kuten JFK ja 911.

Supersankari Houdini

Taikuri ja kahlekuningas Harry Houdini (1874 – 1926) oli henkilö, joka sai Polidoron kiinnostumaan alasta. Houdinista tuli hänen sankarinsa, kun hän näki vuonna 1953 valmistuneen elokuvan ”Houdini”, jossa tätä kuuluisaa hahmoa näytteli Tony Curtis.

- Oli hienoa katsoa lapsena televisiosta, miten Houdini paljasti huijareita. Hänestä tuli minulle suurempi sankari kuin hämähäkkimies tai teräsmies, koska hän oli totta.

Houdini kiinnostui spiritismistä 1920-luvulla, kun hän yritti ottaa yhteyttä edesmenneeseen äitiinsä. Hän osallistui spiritualistisiin istuntoihin, mutta pettyi pahasti, koska taikurina hän pian ymmärsi, että tilaisuuksissa huijataan ih-

Lusikka katkesi Polidoron käsissä, eikä murtumakohdassa tuntunut lämpöä.

misiä. Houdinista tuli skeptikko, joka alkoi taikuritaitojensa avulla paljastaa huijareita, jotka olivat onnistuneet hämäämään tiedemiehiä ja tutkijoita. Hän liittyi Scientific Americanin jäseneksi. Järjestö lupasi rahapalkkion sille meediolle, joka voisi todistettavasti esittää yliluonnollisia kykyjä.

Houdini esitteli paljastamiensa huijarimeedioiden temppuja esiintymiskiarteillaan sekä kirjoissaan ”The right way to do wrong” (1906), ”Miracle-mongers and their methods” (1920), ”A magician among the spirits” (1924) ja ”Houdini exposes the tricks used by Boston medium ’Margery’” (1924).

Polidoro unelmoi yhden päivän ajan, että hänestä voisi tulla samankaltainen kuin Houdini oli. Hän kiinnostui taikuudesta, harjoitteli ja teki temppuja ystävilleen. Taikatemppeja opetellessaan hän huomasi, että eräät ihmiset vieläkin väittivät, etteivät käytä taikatemppeja vaan tekevät ilmiönsä paranormaaleiden kykyjensä

Polidoro tiesi, minkä värinen kortti laatikossa on.
Miten? Huijaamalla.

voimalla. Esimerkiksi Uri Geller väitti voivansa taivuttaa metallia mielen voimiensa avulla.

- Itse opin taivuttamaan lusikoita taikatemppujen tekniikan avulla, en huijaamalla.

Uusi sankari

Aluksi Polidoro oli kiinnostunut paranormaaleista kyvyistä, sillä jos ne olisivat todellisia, hän halusi oppia ne jonakin päivänä. Nopeasti hän kuitenkin huomasi, että mystisillä kyvyillään mainostaneilla ei ollut esittää ilmiöistään yhteneviä selityksiä. Hänen lukemissaan kirjoissa esitettiin paljon teorioita ja hypoteeseja, että parapsykologiset voimat saattoivat olla avaruudesta tai enkeleiltä, mutta koskaan niissä ei esitetty minkäänlaisia todisteita, joita voisi objektiivisesti tutkia.

- Ilmeni, että ikinä ei oltu tehty koetta, jossa paranormaalit ilmiöt esiintyisivät niin, että kokeen voisi onnistuneesti toistaa.

Asioita tutkiessaan Polidoro löysi itselleen uuden sankarin, amerikkalaisen taikurin James Randin. Hän oli kuin Houdini, pystyi vapautumaan mistä tahansa ansasta tai kahleista, mutta päätyi tutkimaan paranormaaleja ilmiöitä, koska huomasi – niin kuin Houdini – että kyseisiä ilmiöitä tuottavat henkilöt käyttivät temppuja, jotka olivat taikureille harvinaisen tuttuja.

Niinpä, kun Randi kerran oli elossa, päinvastoin kuin Houdini, Polidoro kirjoitti hänelle kirjeen, jossa kertoi, että on perustamassa Italiaan paranormaaleja väitteitä tutkivaa järjestöä. Randi innostui siitä, että eurooppalainen nuori henkilö on kiinnostunut tällaisista asioista ja ilmoitti, että haluaa tavata Massimon jonakin päivänä. Kolme kuukautta myöhemmin hän tuli Italiaan järjestön perustamisen tiimoilta. Muutaman päivän aikana Polidoro ja Randi tutustuivat paremmin. Sitten Randi teki ehdotuksen, josta Polidoro ei voinut kieltäytyä.

Polidoro toisti Heurekassa venäläisen
Alla Vinogradovan kuulun psykokinesiatempun.

- Hän pyysi minut USA:han opiskelemaan paranormaalien ilmiöiden tutkimista.

Päivä meediona

Yhdysvaltoihin saavuttuaan Polidorosta tuli meedio. Ainakin hetkeksi.

Randi oli valmistelemaan Los Angelesissa tv-ohjelmaa, jossa testattiin paranormaaleja kykyjä. Ohjelmassa Uri Geller kertoi katsojille, että jotakin selittämätöntä tulee tapahtumaan hänen maagisten kykyjensä johdosta heidän kotonaan tv-lähetyksen aikana. Näin tietysti tapahtui. Ihmiset soittivat ohjelmaan ja kertoivat juuri sattuneista oudoista ilmiöistä.

Ohjelman juontaja kysyi Randilta, kuinka hän selittää tapahtuneet ilmiöt. Randi kertoi, että jotakin samanlaista oli tapahtunut vain muutama tunti sitten Phoenixissa, Arizonassa. Italialainen meedio Polidoro oli esiintynyt paikallisen radiokanavan ohjelmassa ja ker-tonut kuulijoille Gellerin tavoin, että jotakin

kummallista tulee tapahtumaan ohjelman aikana. Näin tietysti tapahtui. Ihmiset soittivat ohjelmaan ja kertoivat kissan käyttäytyneen oudosti ja rikkinäisten kellojen alkaneen tikittää.

- Sitten Randi paljasti, että minä en ollut meedio, vaan kollega, skeptikko, jolla ei ole minkäänlaisia yliluonnollisia kykyjä. Olimme lentäneet samana päivänä Arizonaan tätä testiä varten.

Jos tv- tai radio-ohjelmalla on paljon seuraajia, on luonnollista, että kaikenlaisia ”kummallisia” asioita tapahtuu, kun ihmiset sellaisia odottavat. On tavallista, että valot sammuvat itsestään viereisestä huoneesta, mutta kun tällaista tapahtuu ohjelman aikana, jossa jotakin outoa on luvattu tulevan, tapahtuma tulkitaan mystiseksi. Kun katsoja poimii pöytälaatikosta vanhan kellon esiin, se saattaa hyvinkin käynnistyä hetkeksi, sillä useimmiten kellot eivät ole rikki, vaan liika estää niiden toimimisen.

- Ohjelman jälkeen ei ole ketään kelle soittaa ja ilmoittaa, että kello pysähtyi taas.

Kieli väärässä paikassa

Kun Polidoro palasi USA:sta Italiaan, hän perusti paikallisen komitean tutkimaan paranormaaleja väitteitä. He tutkivat kymmeniä tapauksia, joissa ihmiset väittivät omaavansa paranormaaleja kykyjä.

- Suurin osa ihmisistä esittelee kykyään vilpittömin mielin. Joukossa on kuitenkin myös huijareita.

Huijarilta vaikutti alun pitäen nainen, joka väitti näkevänsä esineiden läpi. Hän tosin näki läpi vain määrätystä laatikosta, jonka oli tuonut mukanaan. Hän tiesi minkä värisen kortin kuka tahansa ulkopuolinen henkilö eri vaihtoehtoista laatikkoon asetti. Tempun selitys oli helppo. Kun nainen taikoi asiaa ja pyöritti laatikkoa käsissään, erästä laatikon sivua taivuttamalla hän pääsi näkemään kortin värin.

Polidoron ryhmä testasi myös karatemestaria, joka väitti voivansa tyrmätä ihmisiä ilman

kosketusta itsepuolustuslajeista tutun chie-nergian avulla. Mestarin avustajat pyörtyilivät odotetusti, koska heidät oli suggeroitu tekemään niin kuin mestari ja karatekaverit odottivat. Polidoron apulainen pysyi pystyssä. Mestarin selitys epäonnistumiselle oli outo: ”Hän ei uskonut asiaan, joten hän piti kieltä suussaan väärässä asennossa, joka esti energian toimimisen. Myös, kun löin häntä, hän väänsi toisen jalan varpaitaan alaspäin, joten voima ei toiminut. Kun löin uudestaan, hän väänsi toisen jalan varpaitaan ylöspäin. Silloinkaan voima ei toimi.”

Eräs vilpittömältä vaikuttanut nainen väitti, että kun lautaselle rikotaan kananmuna ja hän asettaa kätensä lautasen päälle, muna ei mätäne vaan muumioituu viikossa. Väite oli sen verran erikoinen, että Polidoron ryhmä päätti tutkia sen. Asiaa tutkittiin niin, että ryhmä rikoi kymmenen munaa lautasille ja nainen asetti kätensä yhden munan päälle. Muut yhdeksän käsittelemätöntä munaa olivat samaan aikaan eri huoneessa, koska nainen korosti vahvojen voimiensa voivan vaikuttaa niihin, jos ne ovat liian lähellä käsiteltävää munaa. Tulokset olivat yllättävät.

Naisen käsittelemä muna oli todellakin muumioitunut viikossa. Se oli menettänyt nesteensä ja kuivunut kasaan. Näin oli tosin tapahtunut myös kaikille muille yhdeksälle munalle. Jokainen muna näytti samanlaiselta.

- Kyseessä oli selvästi ilmiö, jopa erikoinen, mutta ei paranormaali sellainen. Näin vaan tapahtuu, kun muna jätetään huoneeseen lautaselle kuivumaan.

Ihmisten on todella vaikea myöntää, että he ovat väärässä. Munanainenkaan ei myöntänyt epäonnistuneensa. Hän vain totesi, että näköjään tämä mystinen kyky on meillä kaikilla.

Kylmää sotaa

USA:n ja Neuvostoliiton välisen kylmän sodan aikana venäläiset yrittivät vakuuttaa, että heillä

todellakin oli parapsykologisia kykyjä omaavia henkilöitä, esimerkiksi ajatustenlukijoita, joita tultaisiin käyttämään vakoojina. Erilaisia näitä ilmiöitä todistavia paljastusfilmejä putkahdelti jatkuvasti jostakin esiin. Eräs vaikuttava filminpätkä kertoi Alla Vinogradovasta. Tämä nainen pysyi liikuttamaan sikarin alumiiniputkea tai kynänpalaa pöydällä kuljettamalla kättään esineen yläpuolella. Temppu oli vaikuttava. Filmiä tutkineet länsimaiset taikurit eivät huomanneet, että Vinogradova olisi tehnyt vilppiä, käyttänyt perinteisiä temppuja kuten magneetteja tai esineeseen puhaltamista. Kesti kymmeniä vuosia ennen kuin selvisi, miten hän tempun teki.

Kun Randi kävi Neuvostoliitossa tutkimaan paikallisia meedioita Berliinin muurin murtumisen jälkeen, Alla Vinogradova kieltäytyi tulemasta samaan huoneeseen hänen kanssaan. Vinogradovan esitystä sai seurata vain hänen kotiinsa lähetetty filmiryhmä. Randin vierailusta tehdystä tv-dokumentista Vinogradovan osuus jäi pois, eikä Randi koskaan edes nähnyt sitä. Polidoro löysi filminpätkän tutkiessaan Randin arkistoja ja kun he katsoivat sen ensimmäistä kertaa yhdessä, Vinogradovan temppu paljastui.

Pöytänä toimi neljän juomalasin päälle asetettu pleksilasi. Filmissä näkyi kuinka sikariputki liikkuu pleksilasin päällä psykokineettisten käsien johdattelemana. Filmissä näkyy myös, että käsien johdattelemana liikkuu myös lasin alapuolelle tarttunut langanpätkä.

- Ilmiö ei siis tapahdu psykokinesian vaan staattisen sähkönsä avulla. Ennen temppua Vinogradova ”puhdisti” muovisen alustan pyyhkeellä, eli ”latasi” siihen varauksen. Näin hän saattoi liikuttaa helposti kevyitä esineitä lasin päällä koskettamatta niitä. Hän pystyi jopa liikuttamaan jonkin verran pientä juomalasia ilman kosketusta.

Tiesikö Vinogradova tempun selityksen itse?

Sarjakuvapiirtäjä Pertti Jarla levitöi Vantaalla elämänsä ensimmäisen kerran. Ensimmäisellä yrityksellä levitaatio ei onnistunut, koska kaikki eivät nostaneet Fingerporia yhtä aikaa. Toisella yrityksellä levitaatio toimi, koska Polidoro laski tarkan nostohetken ääneen. Jokaiseen nostajaan kohdistui 20 kilon paino, jonka kuka tahansa pystyy kohottamaan vain yhdellä sormella.

- Hän ei ole tehnyt temppua enää 15 vuoteen, joten hän ehkä sai vihjeen siitä, miten temppu todella toimii.

Elämä on täynnä yllätyksiä

Polidoro totesi lopuksi, että havaintoihin ei kannata koskaan luottaa. Hän näytti piilokamerafilmin, jossa mies kysyy reittiä ihmisiltä kaupungin kadulla. Keskustelun aikana kaksi ovea kantavaa miestä kulkee heidän välistään. Samalla vaihtuu reittiä kyselevä henkilö, mutta piilokameran uhrin ei tältä huomaa.

Havaintojen epäluotettavuudesta kertoo myös tapaus Titanic. Kyseessä oli järkyttävä, jokaisen paikalla olleen elämän mullistanut onnettomuus, mutta silti puolet selvinneistä oli sitä mieltä, että laiva upposi yhdessä osassa. Toinen puoli näki – aivan oikein – laivan katkenneen ennen uppoamistaan.

- Vaikka en vielä ole löytänyt todellista paranormaalia ilmiötä, niin voi tapahtua vaikka huomenna, sillä elämä on täynnä yllätyksiä. On hyvä pitää mieli avoimena, mutta ei niin avoimena, että aivot tippuvat ulos.

RISTO K. JÄRVINEN

Venäjän laivasto on poistanut salauksen arkistoista, joissa kerrotaan venäläisten laivojen ja sukellusveneidien havaitsemista tunnistamattomista esineistä. Nämä ”meri-ufot” vaikuttavat edustavan ihmiskunnalle tuntematonta teknologiaa, Russia Today -lehti kertoi.

ILTALEHTI 29.7.

Hauholainen pitkänlinjan puuseppä Jaakko Ilonen ... teki jo 1950-luvulla ensimmäiset havaintonsa siitä, kuinka puun laatu oli parempaa riip-puen siitä, mihin kuunkierron aikaan sen kaatoi. ... Silloin kun kuu on kierron alenevassa kaaressa, sopii puuta kaataa. - Puu on silloin sopivan kuivaa, koska puun nesteet ovat virranneet sen juuristoon, Ilonen selventää. ... Puuseppä kertoo, kuinka oikeaan aikaan kaadettu puu voi olla jopa niin kestävä, että siitä voidaan tehdä takka. Ilonen mukaan tällainen hetki on yhtenä päivänä vuodessa auringonlaskun jälkeen.

HÄMEEN SANOMAT 27.7.

Jotkut bangladeshilaiset ovat saaneet viime aikoina outoja puheluita ”Taivaasta laskeutuneilta hengiltä”. Puhelinkeskusteluiden aikana ”hengiksi” tekeytyneet huijarit siteeraavat Korania, pelottelevat Allahilla ja väittävät tietävänsä uhriensa perhesalaisuuksia. Huijareiden tavoite on kiristää uhreiltaan rahaa, ja osa onkin jo onnistunut huijaamaan bangladeshilaisilta sievoisia summia.

HELSINGIN SANOMAT 14.7.

Ateisti on ihminen, joka 16-vuotiaana haluaa erottua luokan muista syrjäytyneistä ja siksi se keksii, että helvetti, mähän en muuten usko Jumalaan.

JYRKI LEHTOLA, ILTALEHTI 10.7.

Turkkilaisella tv-kanava Kanal T:llä pyörähtää syyskuussa käyntiin ohjelma missä neljän suuren uskonnon edustajat yrittävät käännäyttää joukkoa ateisteja. Muslimien imaamille, kristitylle papille, rabbille ja munkille on palkinnoksi luvassa pyhiinvaellusmatka oman uskontonsa pyhimpään. Muslimeille tämä on Mekka, kristityille Vatikaani, juutalaisille Jerusalem ja buddhisteille Tiibet.

ILTA-SANOMAT 4.7.

Vanha kansanviisaus haavoja tulehduttavasta mätäkuusta on saanut tuekseen tieteellistä näyttöä. Helsingin Töölön sairaalassa tehdyn tuoreen tutkimuksen mukaan riski leikkaushaavan merkittävään tulehdukseen on heinä-elokuussa kaksi kertaa muuta vuotta suurempi.

HELSINGIN SANOMAT 30.6.

Rajatieteissä elää sitkeänä väite, että jotkut henkilöt voivat ajatuksen voimalla tietää, missä paikassa toinen henkilö juuri nyt on. Nyt uskomusta on testattu uuden teknisen villityksen, Twitterin avulla. ... Kokeessa piti twitata professori Richard Wisemanille ja arvioida, missä päin Britanniaa hän oli juuri sillä hetkellä. ... Wiseman sai viiden päivän aikana yli 7000 vastausta. Kulakin kerralla enemmistö arvioi Wisemanin paikan väärin.

HELSINGIN SANOMAT 23.6.

Australian pelloille ilmestyneiden ympyröiden salaisuus on ratkennut. Ufo-kirjallisuudessa ympyröitä on pidetty todisteena maan ulkopuolisten elämänmuotojen vierailusta planeetallamme, mutta todellisuudessa jälkien takana ovat huumessa pomppineet kengurunkaltaiset valla-

bit. Asia selvisi Australian eteläisellä Tasmanian saarella, jossa vallabit ovat syöneet unikonkuk-
kia. Tämän jälkeen huumautuneet vallabit ovat
loikkineet pellolla ympyrää.

HTTP://YLE.FI 25.6.

Yhdysvalloissa on noussut kohu YouTubeen
laitetusta videosta, jossa kristityn seurakunnan
vanhimmat manaavat ”homoseksuaalisuuden
demonia” ulos 16-vuotiaasta pojasta. Homojär-
jestöt vaativat nyt asiasta poliisitutkintaa. - Revi
se ulos hänen kurkustaan, huutaa naishenkilö
Connecticutin osavaltiossa kuvatulla videolla.
- Tule ulos, homouden demoni! Homoseksuaa-
lisuuden henki, kutsumme sinut ulos nyt heti! Ir-
rota otteesi, Lucifer!

ILTA-SANOMAT 25.6.

Alex Proyasin ohjaama tieteisjännäri Tieto he-
rättelee suuria kysymyksiä. Onko maailmankaik-
keuden historia ennalta määrätty vai satunnai-
nen? Onko Jumala olemassa? Voiko tulevai-
suutta ennustaa? Mitä mömmöjä elokuvan kä-
sikirjoittajat ovat nauttineet?

TARMO POUSSU, ILTA-SANOMAT 18.6.

Taiwanilainen mies, joka hävisi kaksi miljoonaa
dollaria Las Vegasissa, uhkaa haastaa kasinon
oikeuteen, koska se aiheutti hänen tappionsa
Feng Shuin avulla. Herra Yuan syyttää, että ka-
sino teki hänen hotellihuoneensa seinään metrin
syvyisen ja neliön muotoisen kolon ja peitti sen
mustalla kankaalla. Kasino myös laittoi kaksi
valkoista pyyhettä miehen huoneiston eteen ja
käynnisti hänelle kertomatta kaksi suurta tuule-
tinta, jotka puhalsivat hänen huoneistoaan päin.
Yuanin mukaan Kiinassa ripustellaan mustia ja
valkoisia kankaita vain silloin, kun perheessä on
kuolemaa. ”Kyseessä on suuri tabu tavallisille
ihmisille ja vielä suurempi uhkapelaajille.”

WWW.AFP.COM 30.5.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on saa-
nut tiedon Suomessa todetusta maksavauri-

osta, jossa vaurion aiheuttajaksi epäillään Hyd-
roxycut-ravintolisää. Tuote oli ostettu ulkomail-
ta. USA:n lääke- ja elintarviketurvallisuusviran-
omainen FDA on 1.5.2009 julkaissut verkkosi-
vuillaan varoituksen, jonka mukaan Hydroxycut-
ravintolisävalmisteiden käyttö tulee lopettaa
heti vakavien haittavaikutusepäilyjen vuoksi. ...
Tuotteissa on useita ainesosia (mm. yrttiuutteita)
ja tuotteiden koostumus on muuttunut useita
kertoja, joten vielä ei ole pystytty selvittämään,
mikä mahdollisen maksavaurion aiheuttaa. ...
Suomessa Hydroxycut -valmisteita myydään
pääasiassa verkkokaupoissa. Tuotteita markki-
noidaan erityisesti rasvanpolttoon.

TIEDOTUS@EVIRA.FI 25.5.

Työtön tradenomi 2007: - Miksi en saa työtä
tai koulutusta? - Syy voi olla niin yksinkertai-
nen, että pitää ymmärtää suomeksi kirjoitet-
tu teksti, osata ilmoittaa nimi ja syntymäaika.
Opettele nämä taidot, niin on paljon helpompi
pärlätä työtä etsiessä.

SELVÄNÄKIJÄ SONJA MAUNOSEN VASTAUS PALSTALLAAN,
HYMY 5/2009

Poliisi sanoi, että ammattivargaat ovat kuin tai-
kureita. Jos vastustelee, voi saada puukosta.

BARCELONASSA RYÖSTETTY HILKKA AHDE
ILTALEHTI 23.5.

TRIMGEL-laihutusgeeli, joka sisältää muun
muassa tunnetun eteläafrikkalaisen Hoodia
gordonii -kaktuksen uutetta ja tämän hetken
ehdotonta laihdutusuutetta geraniumöljyä,
saa aikaan sen, että ihonalaiset rasvakertymät
sulavat kuin lumi kevätauringossa! ... Viisi ki-
loa viikossa ei ole normaalia! Ei ole terveellis-
tä laihtua liikaa liian nopeasti. Siksi TRIMGEL-
tuotteen käyttöohjeessa on erityinen maininta.
Jos laihdutus on liian nopeaa, on vähennettävä
TRIMGELin käyttökertoja. ... Koska vaikuttavat
aineet joutuvat verenkiertoon hyvin nopeasti,
tulos on nähtävissä monissa tapauksissa jo 10
minuutin kuluttua. Sen jälkeen alkaa vartalon

intensiivinen ”treenaus”, joten laihtuminen tapahtuu ennätysnopeasti.

WWW.TRIMGEL.FI

Yhdysvalloissa seurataan kiihkeästi syöpähoitoja pakoilevan 13-vuotiaan pojan ja hänen äitinsä kohtaloa. Äiti ja hänen poikansa Daniel katosivat Minnesotan osavaltiossa sijaitsevista kodistaan maanantaina, kun viranomaiset olivat antaneet äidistä pidätysmääräyksen. Daniel sairastaa imukudossyöpää, ja hän on saanut siihen kerran sädehoitoa ja solunsalpaajahoitoa. Lääkäreiden mukaan tammikuussa havaittu syöpä saataisiin hoidoilla kuriin ja toipumisen mahdollisuudet olisivat varsin hyvät. ... Äidin mukaan heidän uskontonsa kieltää hoidot, ja hän haluaa pojan saavan vaihtoehtoisia hoitoja. ...

STT 22.5.

Sain lapsuudessani kokea muutamien usko-vaisten ihmisten lämmön läheisyyttä. Muuten lapsuuteni oli turvatonta ja jouduin mieltäni murskanneiden ateististen auktoriteettien väkivaltaisen käsittelyn kohteeksi.

LUKIJAN KIRJE, KONSULTOIVA TERAPEUTTI SIRA-AULIKKI
IVONEN, VANTAAN LAURI 22.5.

Yhdysvaltalaistutkimuksen mukaan hammastikulla annettava ”valeakupunktio” lievittää pitkittyneitä alaselkäkipuja tehokkaammin kuin tavallinen hoito. Myös varsinainen akupunktio on tavallista hoitoa parempaa. ... Tutkimukseen osallistui 638 pitkäaikaisista alaselkävauriasta kärsivää potilasta. Heitä hoidettiin joko perinteisellä akupunktiolla, yksilöidyllä joka kerta hieman erilaisella akupunktiolla, hammastikulla tehtävillä lumepainalluksilla tai tavanomaisella hoidolla. Tavanomainen hoito tarkoitti tulehduskipulääkkeitä, fysioterapiaa ja muita hoitoja, joita potilaiden omat lääkärit olivat heille määränneet. Akupunktiopisteisiin annettu hammastikkuterapia ja varsinai-

set akupunktiohoidot vähensivät selkäkipuja ja paransivat potilaiden toimintakykyä enemmän kuin tavanomaiset hoidot. ... Tulokset herättävät kysymyksen akupunktion vaikutusmekanismista. Jos hammastikun painallus auttaa yhtä paljon kuin perinteinen kiinalainen akupunktio, hoitojen teho voi pitkälti selittyä lumevaikutuksella.

WWW.YLE.FI/UUTiset/TERVEYS_JA_HYVINVOINTI 19.5.

Yhdysvaltain puolustusministeriö aikoo luopua raamatunlauseiden lisäämisestä päivittäisiin tiedusteluraportteihinsa. ... Raamatun mieltelauseet olivat talon tapa George W. Bushin hallintokaudella. Pentagonin tiedottaja Bryan Whitman ei osannut Fox Newsin haastattelussa sanoa, kuinka kauan raamattua siteerattiin Worldwide Intelligence Update -raporttien kansilehdissä.

ILTA-SANOMAT 19.5.

Anton Salosen isä Paavo kertoo MTV:n uutisille, että Antonin hakeminen Venäjältä toteutettiin täysin korkeiden miliisiviranomaisten antamien ohjeiden mukaan. ... Paavo Salonen kertoo, että äidin uskonnollisella vakaumuksella oli vaikutusta tapahtumiin. - Suomessa asuvat venäläiset naiset ovat tunnustaneet Tampereen rikospoliisille, että Isä Aleksei Moskovasta antoi määräyksen, että poika täytyy erottaa isästään loppuelämäksi, eikä mitään yhteyksiä sallita. Isä Aleksei on ortodoksisen uskonlahkon Serafim Sarovilaisen muistoyhdistyksen rippipappi.

WWW.MTV3.FI/UUTiset 18.5.

Ihmisoikeusjärjestöt ovat huolissaan erikoisesta uskomuksesta, joka vallitsee Kongon demokraattisen tasavallan sotavoimissa. Joukko 85:nneen prikaatin sotilaita käytti seksuaalisesti hyväkseen kolmea miespuolista pygmiä sadakseen taikavoimat.

ILTALEHTI 11.5.

Skeptikko 20 v. sitten

"ERÄS VAKIOKLISEE yliluonnollisten voimien vaikutuksesta on seuraava: ajattelet jotain tuttavaasi, ja hetken päästä kyseinen henkilö soittaa sinulle tai kuulet hänen kuolleen tai törmäät hänen nimeensä jollakin muulla tavoin. ... Nobelisti Luis Alvarez on käsitellyt näiden anekdoottimaisten todisteiden arvoa ja pääty-nyt hyvin yksinkertaisten mutta realististen todennäköisyyslaskelmien jälkeen tulokseen, että olisi suoranainen ihme, ellei tällaisia yhteensattumia tapahtuisi varsin usein. ... Kuullessamme tällaisia ihmekertomuksia unohdamme, että suunnattoman paljon useammin joku ajattelee jotakuta, mutta ei sitten kuulekaan hänestä mitään pitkiin aikoihin. Sama koskee yleisemmin rajatiedon todistusaineistoa. Tutkija kirjoittaa mielellään koesarjoista, joissa koehenkilö on saanut keskimääräistä parempia tuloksia. Negatiiviset tulokset puolestaan unohdetaan hyvin helposti."

HANNU KARTTUNEN

"CSICOPin toinen eurooppalainen kokous pidettiin 5.-7. toukokuuta Bad Tölzissä. ... Seuraavassa on lyhyt luettelo muutamista kokouksessa mieleen tulleista asioista: - Skeptikon työ tuntuu usein kovin turhauttavalta. Oli lohduttavaa kuulla, että esimerkiksi Yhdysvalloissa von Dänikenin kirjojen ja kalifornialaisten hiililläkävelykurssien suosio on romahtanut CSICOPin toiminnan ansiosta. ... - Pelkkä paranormaaleja ilmiöitä koskevien väitteiden tutkimus tukee lähinnä muita skeptikoita; suuren yleisön tietoon tulokset harvemmin pääsevät. Erityisen tärkeää olisikin kriittisen asenteen opettaminen jo kouluissa. ... James Randi on jo 25 vuoden ajan luvannut 10 000 dollarin palkinnon sille, joka valvotuissa olosuhteissa pystyy osoittamaan omaavansa paranormaaleja kykyjä. Nyt kaikil-

la salattujen voimien haltijoilla on mahdollisuus voittaa tuo summa kymmenkertaisena. Kalifornialainen televisioyhtiö järjestää 7.6.1989 suoran lähetyksen, jossa halukkaat voivat osoittaa kykyjään. "

HANNU KARTTUNEN

"YHDISTYKSEN (hallituksenkin) piirissä usein esitetty ajatus, että tässä asiassa todistustaakka on "niillä", ei minua miellytä. "Niillä" kun ei yleensä ole tieteellistä koulutusta, eivät ne ilmeisesti pystyisi todistamaan ilmiötä olemassa olevaksi, vaikka se "niillä" joskus olisikin käsisä. Niinpä, jos ilmiö olisi olemassa, kyllä sen todistaminen joka tapauksessa jäisi "meille". Ajattelen siis, että jos yhdistyksessämme on lisäksi muitakin pitkäpinnaisia, kokoontuisimme joskus lähiaikoina pohtimaan, onko kenties löydettävissä sellaisia lähtökohtia, joista käsin ilmiötä voisi vielä yrittää etsiä. Jos niitä ei löydy, voimme kiistää koskaan yrittäneemmekään. Jos taas tuntuu siltä, että yrityksellä on älyllistä ilmaa siipien alla, voisimme ehdottaa yhdistyksen hallitukselle sen laillistamista."

ERKKI KAUHANEN

"YHDISTYKSEN TOINEN toimintavuosi oli vilkkaampi kuin ensimmäinen: jäsenmäärä kasvoi hieman ja julkaisutoiminta aloitettiin. ... Vuoden aikana yhdistyksen jäsenmaksun maksoi 49 henkilöä, kun edellisenä vuonna maksaneita oli ollut 37. ... Jos hallitus katsoo viisaaksi, se voi loppuvuodesta myöntää jollekin kustantajalle tai huomattavalle julkisuuden henkilölle sopivaksi katsomansa muistoesineen 'tunnustukseksi' pseudo-oppien tai muun hölynpölyn levittämisestä."

MATTI VIRTANEN

SKEPTIKOT VERKOSSA: WWW.SKEPSIS.FI/LEHTI

ERILAISET dopingaineet ovat urheilussa, erityisesti voimailussa jatkuva ongelma. Lääkelaitoksen mukaan Suomessa on mahdollisesti jopa 30 000 dopingaineiden käyttäjää. Nyt urheilijat ovat siirtyneet käyttämään salaa myös aineita, joilla ei ole sivuvaikutuksia ja jotka eivät näy lainkaan testeissä. Erittäin tehokas aine tähän tarkoitukseen on "Amanita Virosa", joka sellaisenaan nautittuna aiheuttaa heikotusta, pahoinvointia, huimausta ja lopulta kuoleman. Valmistetta käytetään dynamisoituna uutteenä potensoituna D30-veteen, jossa on siis 1 kvintiljoonasosa alkuperäistä ainetta, siis valkoista kärpässiä.

Olen jo lähes viisikymppinen mies, jolla aamulla seisoo ainoastaan kahvi. Olen saanut selville, että potenssilääkkeeksi käy homeopatin uute, joka on valmistettu erilaisista köynnöskasveista, joiden varret ovat ihan ohuet ja roikkuvat.

Ilmettelette varmaan, mikä on aiheuttanut mielenmuutokseni paljon parhaamani homeopatian suhteen. Luin nimittäin erään eurovaaleissa hävinneen ehdokkaan blogia, jossa hän ohjeisti palovammojen hoitoa näin: "Kun grilla- tessa tai juhannuskokolla tapahtuu vahinko ja käteen tulee palohaava, ehkä rakkulakin, ei kät- tä viedä kylmään, vaan asetetaan pikimmiten hyvin lähelle sitä kuumaa esinettä, josta se tuli. Kosketusta ei saa olla, vaan pelkästään, että tuntee sen kuumuuden. Sitten CANTHARista 5 helmeä, kunnes helmet ovat sulaneet suussa".

Niinpä, kyllähän rituaalien ja magian täytyy oi- keasti vaikuttaa, koska Liisa Sulkakoskella on yhä lääkrinoikeudet.

RAHALLA EI SAA ystäviä, mutta sillä voi ostaa empatiaa, ymmärrystä ja ystävällisyyttä, enkä tarkoita tässä yhteydessä ilotalossa käyntiä. Harva nk. CAM-terapeutille hakeutuva kyseen- alaistaa hoidon tehon ja vaikuttavuuden. Hoito on poikkeuksetta lempeää, se ei tuota kipua ja on muutenkin mukavaa ja rentoa. Tehosta siis viis!

Hyvä lääkäri hallitsee lääkkeitä, diagnostiset menetelmät ja kirurgiset toimenpiteet, muttei välttämättä ole hyvä seuraihminen tai ei yksin- kertaisesti ehdi keskustella potilaansa kanssa. Pidetään itsestään selvänä, että terveydenhuol- lon ammattihenkilöllä on vaitiolovelvollisuus, mutta joskus saattaa unohtua ettei puoskaril- la sellaista ole. Voisi tulla halvemmaksi kertoa asioistaan läheiselle ystävälle; tosin ystävätkin joskus pettävät, mutta taloudellista menetystä siitä ei yleensä tule. Hyvä ystävyys on koko- naisvaltaista, jos mikä!

MAAILMAN ehkä arvostetuimman nk. happo- emästasapainotutkijan Robert Youngin ensim- mäinen kirja julkaistiin suomennettuna jo 2007. Vuonna 2008 ilmestyi jo kolmas: "pH-tasapai- no diabeetikoille". Youngin ideoista kirjoitetaan aikakauslehdissä tämän tästäkin, miten kehon ylihappamoituminen aiheuttaa ylipainoa ja mui-

ta ongelmia. Jännittävä puoli asiassa on, että tohtorin titteliä käyttävältä Youngilta ei löydy lainkaan tieteellisiä julkaisuja, eikä muitakaan referoituja, dokumentoituja tutkimuksia, jotka tukisivat hänen väitteitään.

Ehkä se johtuu siitä, että hän on saanut diplominsa kirjekurssilla. Tosin hänellä ei ole lain-

kaan hyväksyttyä korkeakoulututkintoa, ei kemiassa eikä lääketieteessä! Kirjastossa ph.DR Youngin kirjat ovat luokassa 59533: "Sisäeritysrauhaset. Aineenvaihduntataudit."

No, ei kai ole kustantajan tai toimittajan asia tarkistaa taustoja. Pääasia, että kirja myy ja vaikuttaa tieteelliseltä.

PERTTI LAINE

Skepsis toimii

HELSINKI

2. syyskuuta:

Miten virolaiset selvänäkijät onnistuivat skeptikoiden testeissä? Virossa raportoi-
tiin 90-luvulla runsaasti paranormaaleja ilmiöitä, erityisesti ufoja, miten tänään?
Viron skeptikoiden puheenjohtaja Martin Vällik.

7. lokakuuta:

Ufologia ja ufokokemukset uskonnollisina ilmiöinä. Miksi ufologia ja ufokoke-
mukset ovat yleisesti ottaen uskontoa ja selittävät uskonnollista ufologiaa ja ufo-
kokemuksellisuutta esimerkiksi psykologisesti. Tohtori Jaakko Närvä.

4. marraskuuta:

Miten ja miksi media rakastaa horoskooppeja ja muuta huuhaata? Toimittaja
Kirsi Virtanen.

2. joulukuuta:

Skepsiksen pikkujoulut. Ohjelmassa mm. taikuri Jose Ahonen, joka kertoo maa-
gisista aiheista ja tekee ehkä muutaman tempunkin.

3. helmikuuta:

Koetun todellisuuden luonteesta. Vararehtori Ilpo V. Salmi. Kaksi kommenttipu-
heenvuoroa.

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, klo 18-20.

Kaikkiin Skepsiksen järjestämiin tilaisuuksiin on vapaa pääsy ja kaikki kiinnostu-
neet ovat tervetulleita!

Näin teet paranormaalin ilmiön

Pako!

Kuva 8

Juttusarjassa ”Näin teet paranormaalin ilmiön” taikuri Jose Ahonen paljastaa tällä kertaa, kuinka teet yliluonnolliselta vaikuttavan paon.

Tämä temppu oli yksinkertaisuudessaan taikuri ja kahlekuningas Harry Houdinin suosikki. Houdini mielellään sekkä esitti tempun että paljasti yleisölle tekniikan paon takana. Temppuun tarvitset huivin, pätjän naruja sekä yleisön.

Temppu ja kuinka se tehdään:

Jos temppu tehdään oikein, se voidaan näyttää useita kertoja katsojille heidän silti tajuaamatta, kuinka pako voi olla mahdollinen.

Pyydä katsojaa sitomaan ranteesi yhteen huivilla (kuvat 1 & 2). Tämän jälkeen pyydä häntä asettamaan naru ranteidesi välistä ja pitelemaan kiinni narun päistä (kuvat 3 & 4).

Kun katsoja sitoo kätesi huivilla, pidä käsiäsi hieman erillään (kuva 5). Tästä on hyötyä hetken kuluttua. Katsojan asetettua narun oikealle paikalleen, koukkaa naru oikean kätesi peukalolla (kuva 6). Ujuta tämän jälkeen naru kokonaan käden oikealle puolelle huivin suojissa (kuva 7 – paljastettu näkymä).

Huomaa myös turvallinen kulma; tässä tapauksessa asetu vasen puoli katsojiin päin, jolloin voit huomaamatta asettaa narun oikealle paikalleen. Seuraavaksi sanot taikasanat ”Voimalla Jeesuksen Kristuksen!” ja vedät kätesi vapaaksi (kuva 8)!

JOSE AHONEN

WWW.TAIKUUTTA.COM

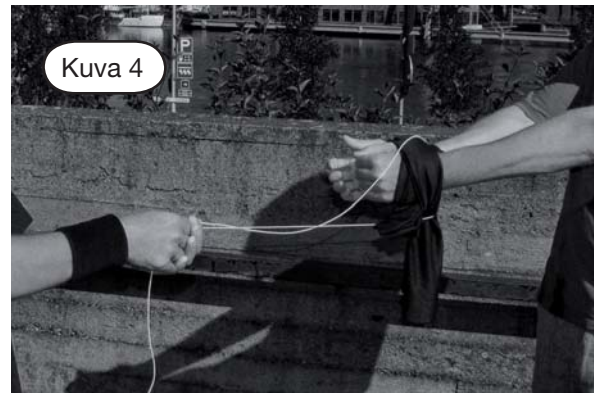
Kuva 1

Kuva 2

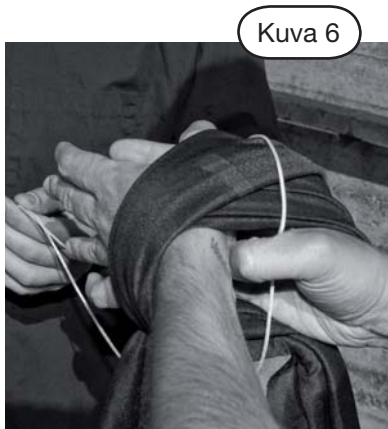
Kuva 3

Kuva 4

Kuva 5

Kuva 6

Kuva 7

Piikkejä AKUPUNKTIOMYYTTIIN

Määritelmän mukaisesti vaihtoehtolääkintä on lääkintää, jolta puuttuu tieteellinen pohja ja jota ei ole hyväksytty valtavirran tieteelliseen lääketieteeseen. Kuulen jatkuvasti kysymyksen: ”Entäpä akupunktio? Sen on todistettu toimivan, sitä tukevaa tutkimusta on paljon, yhä useammat lääkärit käyttävät sitä ja vakuutusyhtiöt jopa maksavat siitä.” On aika puhkaista akupunktiomyytti – mieluiten akupunktioneulalla. Lähes kaikki mitä olet kuullut akupunktiosta, on valetta.

Ensinnäkin tämä ”ikivanha kiinalainen hoitomuoto” ei ole kovinkaan vanha, eikä ehkä edes kiinalainen. Varhaisimpien dokumenttien pohjalta kiinalaisen lääketieteen historiaa tutkinut Paul Unschuld epäilee, että alkuperäisen idean isä on Hippokrates ja että menetelmä on levinnyt Kiinaan vasta myöhemmin.

Akupunktio ei missään tapauksessa ole 3000 vuoden ikäinen. Varhaisimmat lääkintää koskevat kiinalaiset tekstit 200-luvulta eaa. eivät mainitse sitä. Varhaisin viittaus ”piikittämiseen” on vuodelta 90 eaa., mutta se liittyy suonieniskentään ja paiseiden avaamiseen. Noissa dokumenteissa ei ole mitään, mikä viittaisi nykyisenkaltaiseen akupunktioon. Tuon ajan neuloista on arkeologista aineistoa – neulat ovat isoja. Akupunktioon soveltuvien ohuiden teräsneulojen valmistukseen tarvittavaa teknologiaa ei ollut olemassa ennen kuin noin 400 vuotta sitten.

Varhaisimmat kuvaukset kiinalaisesta lääkinnästä tulivat länteen 1200-luvulla; ne eivät mainitse akupunktiota lainkaan. Ensimmäinen akupunktiosta kirjoittanut länsimaalainen, Wilhelm Ten Rhijn (1680), ei kuvaa sellaista akupunktiota, jonka me nykyään tunnemme. Hän ei mainitse erityisiä pisteitä tai qi-energiaa. Hän puhuu suurista kultaneuloista, jotka työnnettiin kalloon tai kohtuun ja jätettiin paikoilleen 30 sisäänhengityksen ajaksi.

Akupunktiota kokeiltiin sen jälkeen Euroopassa välillä enemmän ja välillä vähemmän aktiivisesti. Amerikassa sitä kokeiltiin ensimmäisen kerran 1826 mahdollisena hukkuneiden

elvytyskeinona. Sitä ei saatu toimimaan ja menetelmä ”hylättiin inhon vallassa”. (Kuvittelisin, että neulojen työntäminen kuolleisiin ihmisiin oli melko inhottavaa.)

Kautta 1900-luvun alun missään läntisissä lähteissä ei viitata akupunktiopisteisiin, neulat yksinkertaisesti työnnettiin lähelle kipupistettä. Qi oli alun perin ruuasta nousevaa höyryä ja meridiaanit kanavia tai suonia. Ranskalainen Georges Soulie de Morant oli ensimmäinen, joka käytti termiä ”meridiaani” ja liitti qi:n energiaan. Tämä tapahtui vuonna 1939. Korva-akupunktio on keksi eräs ranskalainen vuonna 1957.

Länsi innostui, itä hylkäsi

Kiinan hallitus yritti kieltää akupunktion useita kertoja, ensiksi 1822 ja viimeksi toisen maailmansodan aikaisen kansallismielisen hallituksen aikana. Mao elvytti sen uudestaan 1960-luvun ”paljasjalkalääkärikampanjan” aikana, koska se oli halpa tapa tarjota hoitoa massoille. Hän itse ei käyttänyt sitä eikä uskonut sen toimivan. Juuri Maon hallitus keksi termin ”perinteinen kiinalainen lääketiede”.

Vuonna 1972 James Reston oli Nixonin mukana Kiinassa ja kertoi palatessaan hänelle tehdystä umpilisäkkeen poistosta. Yleisesti uskottiin, että hänen umpilisäkkeensä oli poistettu akupunktioanestesiasa. Todellisuudessa akupunktiota käytettiin kivunlievityksen lisänä leikkauksen jälkeisenä päivänä ja vaikutus liittyi luultavasti odotettuun ja normaaliin suolen toiminnan palautumiseen.

Laajalti levinnyt kuva potilaasta, jolle väitettiin tehtävän avosydänleikkausta akupunk-

tioanestesiassa, osoittautui huijaukseksi. Jos akupunktiota käytetään nykyään kirurgiassa, sitä käytetään yhdessä tavanomaisen anestesian tai esilääkityksen kanssa ja vain potilaille, jotka uskovat siihen ja ovat siten alttiita plasebo-vaikutukselle.

Samalla kun akupunktio kasvatti suosiotaan lännessä, se taantui idässä. Vuonna 1995 Kiinassa vierailevat amerikkalaiset lääkärit saivat kuulla, että ainoastaan 15-20 prosenttia kiinalaisista valitsi perinteisen kiinalaisen lääkin, ja silloinkin sitä yleensä käytettiin yhdessä länsimaisten hoitomenetelmien kanssa sen jälkeen, kun länsimaisen koulutuksen saanut lääkäri oli tehnyt diagnoosin. Ilmeisesti jotkut potilaat valitsivat perinteisen vaihtoehdon, koska heillä ei ollut muuhun varaa; kommunistisesta hallinnosta huolimatta kaikki kiinalaiset eivät ole maksuttoman terveydenhuollon piirissä.

Alun perin akupunktiopisteitä oli 360. Numero perustui pikemminkin vuoden päivien lukumäärään kuin anatomiaan. Tällä hetkellä on ”löydetty” yli 2000 akupunktiopistettä, mistä eräs koiranleuka sai aiheen kommentoida, ettei jäljellä ole enää ihoa, joka ei olisi akupunktiopistettä. Meridiaaneja on joko 9, 10 tai 11 – valitse vapaasti. Jokainen numero on yhtä hyvä kuin mikä tahansa muukin, koska mikään tutkimus ei ole kyennyt todistamaan meridiaanien, akupunktiopisteiden tai qi’n olemassaoloa.

Toimii jos uskot

Toimiiko akupunktio? Minkälainen akupunktio? Ja mitä tarkoitetaan ”toimimisella”? On olemassa useita erilaisia kiinalaisia järjestelmiä sekä japanilaiset, thaimaalaiset, korealaiset ja intialaiset muunnelmat. Useimmat niistä on kehitetty viime vuosikymmenten aikana. Niissä käsitellään koko kehoa, pelkkää päänahkaa, käsiä, korvia, jalkoja tai poskea ja leukaa, syvältä tai pinnasta, sähköisillä neuloilla ja ilman ihon läpi pistämistä.

Akupunktio toimii kuten plasebo. Akupunktion on todettu lievittävän kipua, pahoinvointia

ja muita subjektiivisia oireita, mutta sen ei ole koskaan osoitettu muuttavan minkään sairauden etenemistä. Sitä käytetään nykyään enimmäkseen kipuun.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että akupunktio vapauttaa aivoissa endorfiineja. Eläinlääkärit ovat muistuttaneet, että hevosen lastaaminen kuljetusvaunuun tai kepin heittäminen koiralle vapauttavat myös endorfiineja. Luultavasti saisit endorfiinit liikkeelle lyömällä itseäsi vasaralla peukaloon ja se myös veisi ajatuksesi pois päänsärystäsi.

Puolueettomuus vaikeaa

Lukuisat tutkimukset osoittavat akupunktion toimivan subjektiivisiin oireisiin kuten kipuun ja pahoinvointiin. Mutta lukuisat tekijät herättävät vakavaa epäilyä näitä löytöjä kohtaan. Tulokset ovat ristiriitaisia: joissain tutkimuksissa havaitaan vaikutus jota muissa tutkimuksissa ei havaita. Korkealuokkaisissa tutkimuksissa vaikutus löytyy harvemmin. Useimmat tutkimukset ovat akupunktioon uskovien tekemiä. Monet koehenkilöt eivät ilmoittautuisi vapaaehtoiseksi akupunktiokokeeseen elleivät uskoisi, että se saattaa toimia.

Kiinassa ja muissa Kaukoidän maissa tehdyt akupunktiota koskevat tutkimukset ovat kauttaaltaan positiivisia – mutta lähes kaikki Kiinasta peräisin oleva on positiivista. Negatiivisten tulosten julkaiseminen ei ole kulttuurisesti hyväksyttävää, koska tutkijat menettäisivät kasvonsa ja työnsä.

Suurin ongelma akupunktio tutkimuksissa on riittävän kontrollin löytäminen plasebo-vaikutuksen selvittämiseksi. Kun ihmisiin isetään neuloja, he huomaavat sen. Kaksoissokkotutkimusta on mahdotonta tehdä: potilaita voisi ehkä huijata uskomaan, että heihin on pistetty neuloja silloinkin, kun niin ei ole tehty, mutta ei ole keinoa pitää sokkona henkilöitä, jotka hoitavat neulojen pistämisen. Kahdenlaisia menetelmiä on käytetty: akupunktiopisteiden vertailua kohtiin, jotka eivät ole akupunktiopisteitä sekä

pistämistä suojuksessa olevalla erikoisneulalla, joka näyttäisi tunkeutuvan ihoon, vaikka se ei oikeasti tee niin.

George Ulett havaitsi tutkimuksessaan, että sähkövirran johtaminen ranteen ihoon toimi ihan yhtä hyvin kuin neulojen työntely, ja yksi piste ranteessa vaikutti oireisiin kaikkialla kehossa. Ja arvatkaapa mitä. Ei ole väliä, mihin neulan pistää. Eikä ole väliä, käyttääkö neulaa lainkaan. Parhaiten kontrolloiduissa tutkimuksissa vain yhdellä asialla oli merkitystä: uskoivatko potilaat saavansa akupunktiota. Jos he uskoivat saavansa aitoa akupunktihoitoa, heidän kipunsa lievenivät – riippumatta siitä saivatko he todellisuudessa akupunktiota vai eivät. Jos he saivat akupunktiota, mutta luulivat etteivät saa, se ei toiminut. Jos he eivät saaneet akupunktiota, mutta luulivat saavansa, se toimi.

Piikitä mihin haluat

Vuonna 2005 ”Journal of the American Medical Association” -lehdessä julkaistu tutkimus vertaili 302 migreenistä kärsivän potilaan ko-

kemuksia. Osalle annettiin akupunktiota, osalle valeakupunktiota (neuloja pistettiin kohtiin, jotka eivät olleet akupunktiopisteitä) ja osalle ei annettu akupunktiota. Koehenkilöt eivät tulleet, mihin ryhmään kuuluivat. Myöskään arvioijat eivät tulleet, kenen koepäiväkirjaa luivat.

Sekä akupunktio- että valeakupunktioidon antoivat ammattimaiset akupunktion harjoittajat. Vaikka 51 prosentilla akupunktioryhmään kuuluvista päänsärkypäivät putosivat puoleen, niin kiinnostavaa on, että valeakupunktioryhmässä 53 prosenttia pääsi samaan tulokseen!

Kun otetaan huomioon tutkimustulosten riskitietoisuus, qi'n ja meridiaanien epätodennäköisyys sekä monet avoimeksi jäävät kysymykset, on kohtuullista päätellä, että akupunktio on vain monimutkainen plasebo-hoito. Halutesaan ihminen voi leikkiä neulatyynyä ja saattaa saada siitä hyvän plasebo-vasteen, mutta ei ole todistetta, että siitä saisi mitään muuta.

HARRIET HALL

LÄHDE: ESKEPTIC 8.10.2008

KÄÄNNÖS: KARI KIVIOJA

Miksi akupunktio näyttää toimivan?

Psykologit kykenevät luettelemaan useita syitä, jotka voivat selittää akupunktion toimivuuden.

- Huomion siirtyminen alkuperäisistä oireista neulanpistojen aistimiseen
- Odotukset
- Suggestio
- Keskinäinen konsensus
- Kausaliiteettivirheet
- Ehdollistaminen
- Taloudelliset ja emotionaaliset investoinnit
- Sosiaaliset palkkiot uskomisesta asiaan

On vielä muistettava, että kaikki plasebot eivät ole samanarvoisia. Monimutkaisen järjestelmän, joka käsittää makuulla oloa, rentoutumista ja ajan viettämistä huolehtivan auktoriteetin kanssa, voi odottaa tuottavan huomattavasti suuremman plasebo-vaikutuksen kuin pelkkä sokeripillerin ottaminen.

”Helppo selitys on vahvempi,
olkoon se kuinka typerä tahansa.”

Vaariteoreettisia tutkimuksia

Olipa kerran Vaari. Ja oli myös vaarin toimintaa seuraavia henkilöitä, kutsukaamme heitä tarkkailijoiksi.

Eräät tarkkailijat olivat tehneet havaintoja, joissa Vaari oli havaittu Esson baarissa juomassa keskiolutta ja lukemassa iltapäivälehtiä. Koska heillä ei ollut muita havaintoja kuin tämä, he olivat siinä käsityksessä, että Vaari on aina Esson Baarissa. Kutsukaamme tätä tarkkailijaryhmää essonbaarilaisiksi.

Mutta kuinkas ollakaan, Vaarin naapuruksessa on saatu tästä poikkeavia havaintoja: Vaari on halkoliterissä polttopuita tekemässä. Tämän havainnon tehneitä tarkkailijoita kutsukaamme jatkossa liiteriläisiksi. Mutta ettei tämä liian yksinkertaiseksi menisi, oli eräs Yksinäinen Tarkkailija, joka oli saanut havainnon Vaarista pilkillä. Kukaan nyt mainituista ei ollut saanut Vaarista Essonbaari-havaintoa, koska heillä ei ollut tapana käydä siellä päinkään.

Essonbaarilaiset ja liiteriläiset tapasivat seurojen talolla kylätoimikunnan kokouksessa. Kuten usein sattuu, alkoivat essonbaarilaiset suureen ääneen päivitellä, että kun se Vaari on aina siellä Esson baarissa juomassa keskiolutta ja lukemassa skandaalilehtiä. Tästä hämmästyneenä liiteriläiset protestoivat, että eihän se missään Esson baarissa ole, kun se on liiterissä polttopuita pilkkomassa. Asiaa sekoittamaan tuli vielä tämä Yksinäinen Tarkkailijamme, joka väitti, että kaikki ovat väärässä. ”Vaari on pilkillä, ja sai komean ahvenen.”

Keskustelua käytiin jatkuvasti, ja kuinka ollakaan, tästä tuli Suuri Periaatteellinen Kysymys. Molemmat pääaateryhmät argumentoivat voimakkaasti oman näkökulmansa puolesta. Yksinäinen Tarkkailija sen sijaan oli naurettu yhteisöstä ulos molempien aateryhmien ainoalla yhteisellä näkemyksellä: Vaari ei voi olla pilkillä, koska kesällä ei ole jäätä järven, ja vaari hukui järveen.

Ristiriidat tarkkailijaryhmien välillä laajentuivat koskemaan alkuperäisen kiistanaiheen lisäksi sellaisia merkittäviä asioita kuten kylä-

kaupan aukioloaikoja, postinjakajan kulkureittiä sekä laakerinlehden käyttöä karjalanpaistissa.

Muodostui selvä rintamalinja. Kyläraitin itäpuolen enemmistö oli liiteriläisiä ja länsipuolen lähes täysin essonbaarilaisia. Kuitenkin itäpuolella oli kolme talokuntaa, jotka olivat itse omin silmin todistaneet Vaarin läsnäolon Esson baarissa, ja he muodostivat oman linnoitetun yhteisön liiteriläisten takamaille.

Kun erään takamaan essonbaarilaisen mopedista oli viety ajovalon polttimo ja laskettu ilmat takarenkaasta, todettiin, että käynnissä on sota. Myöhemmin tosin ilmeni, että polttimon oli vienyt eräs poika taskulamppuunsa ja rengas oli puhjennut naulaan ajon seurauksena. Tästä huolimatta essonbaarifundalistinen Vanhaisäntä totesi, että nyt selvittiin vähällä, mutta on vain ajan kysymys, kun liiteriläiset hyökkäävät ja vievät vararenkiaan Ladasta, perunat laarista ja polttavat saunan.

Takamaan essonbaarilaiset kaivoivat maitensa ympärille vallihaudat, virittelivät piikkilangat ja kytkivät lehmipaimenet niihin. Lisäksi suoritettiin jatkuvaa vartiopalvelusta viljasiilon katolta, jotta mahdolliset sabotöörit havaittaisiin ajoissa.

Tietenkin oli myös sellaisia henkilöitä, joiden mielestä asia ei suinkaan ollut mokoman hälinän arvoinen, kutsukaamme heitä sitoutumattomiksi. Heidän kohtalonaan oli sitten joutua sekä essonbaarilaisten että liiteriläisten hampaisiin. Molemmat ajatussuunnat pilkkasivat, että sitoutumattomat ovat moraalisesti epäilyttäviä selkärangattomia nahjuksia. He totesivat, että jos et ole puolellamme, olet vastustajamme.

Paikkakunnalla kävi tietenkin kesävieraita, jotka seurasivat ihmeissään keskustelua. Riippumatta siitä kumman ajatussuunnan edustajan vieraina he sattuiivat olemaan, he joutuivat tietenkin massiivisen käännytystyön kohteiksi. Heikkohermoisimmat omaksuivat heille tyrkytetyn näkemyksen ilman, että olisivat itse lähteneet katsomaan, missä se Vaari oikein luuraa.

Jotkut eivät tienneet mitä ajatella ja he kysyivät tuskastuneena: mikä on totuus?

Olipa sitten kerran läheisessä kaupungissa nuori tutkija, joka kaipasi opinnäytetyölleen aiheutta. Tavattuun sattumalta kahvipöydässä kesävieraita hän sai tietää tästä merkillisestä vaariteoreettisesta riskitilasta. Hänelle sanottiin, että kun kerran olet tuollainen oppinut mies, kerro sinä meille, mikä on totuus. Hieman asiaa selvitettyään tutkija totesi, että kyllä sitä on kummallisemmistakin asioista opinnäytetöitä tehty.

Hän sai vuokrattua eräältä kaltoin kohdeltua sitoutumattomalta piharakennuksen tutkimuksen tukikohdaksi. Kukaan essonbaarilainen tai liiteriläinen ei vuokrannut hänelle asuntoa, jollei hän hyväksynyt heti ja ehdottomasti vuokranantajan aatetta.

Tutkija aloitti työskentelyn. Hän haastatteli molemman aatesuunnan mutta myös sitoutumattomien edustajia. Kävipä hän myös yksinäisen tarkkailijankin luona. Aikansa perusasioita selvitettyään hän siirtyi suoraan kohteen havainnointiin.

Aika kului ja tutkimus valmistui. Kyläläiset halusivat tietää, mitä tutkija oli saanut selville, jota varten järjestettiin tilaisuus kansakoululle (seurojentalo oli palanut epäilyttävästi kaksi vuotta aiemmin, hieman sen jälkeen, kun essonbaarilaisilta oli kielletty pääsy liiteriläisten järjestämiin tansseihin). Kumpikin aatesuunta kokoontui paikalle varmana siitä, että tutkija kertoo juuri heidän olevan oikeassa.

”
LIITERILÄISET
HYÖKKÄÄVÄT
JA VIEVÄT
VARARENKAAN
LADASTA.
”

”
VAARILLA EI OLE
STABIILIA SIJaintia
NELIULOTTEISESSA
AIKA-AVARUUDESSA.
”

Tutkijalla oli mielenkiintoista kerrottavaa. Hän oli tarkkaillut Vaaria puolen vuoden ajan ja hän oli havainnut, että Vaari on Essonbaarissa aina tiistaisin ja lauantaisin iltapäivällä. Essonbaarilaiset hurrasivat: he olivat oikeassa! Mutta tutkija jatkoi vielä: ”Tämän lisäksi Vaari on aina maanantaisin ja perjantaisin liiterilään halkoja hakkaamassa.” Nyt hurrasivat liiteriläiset, ehkä hieman vaisummin. Mutta siinä ei ollut suinkaan kaikki. Tämän lisäksi Vaari oli havaittu pilkillä talven aikana useita kertoja.

Nyt salissa oli hyvin hiljaista.

Lisäksi tutkija kertoi Vaarin käyvän kerran kuussa kirjastoautolla sekä kaksi kertaa vuodessa bussilla kaupungissa ostoksilla.

Tutkija teki yhteenvedon, jonka mukaan Vaarilla ei ole stabiilia sijaintia neliulotteisessa aika-avaruudessa, vaan hänen sijaintinsa riippuu ajankohdasta ynnä muista seikoista.

Tilaisuuden päätyttyä molempien ajatussuuntien edustajat luikkivat omille teillensä. He mutisivat keskenään, että nuo tiedemiehet eivät mitään tiedä – pelkkiä teorianpyörittäjiä kaikki. Johan arkijärki sanoo, että eihän Vaari voi olla kuin yhdessä paikassa. Muuten pitäisi olla monta Vaaria.

Myös eräs kesävieras halusi kuulla tutkijan tulokset. Kun tutkija kertoi johtopäätöksensä, kesävieras puuskahti: ”Mutta eihän tuo vastaa kysymykseen, missä Vaari oikein ON! Tämä on yksinkertainen juttu, miksi siihen ei voi saada selvää vastausta?”

Tutkijaparka puuskahti ja meni matkoihinsa.

Niin, entäpä tarinamme päähenkilö, mitä hänelle kuuluu? Vaari oli tietenkin seurannut tapahtumia ja päättänyt ihan kiusallaan lähteä vanhojen armeijakavereidensa kanssa Tallinnan risteilylle.

AISOPOKSEN KOIRA

Hedelmäsuola Pomosin

Ystäväni ja huonetoverini Kalle Niemeläinen ja minä tulimme viime viikolla herrasväki Jakarin luo aivan sopimattomaan aikaan. Kamreeri Jakari itse oli kylläkin jo koko loppukesän ollut kaupungissa, mutta hänen perheensä oli saapunut maalta vasta 10 minuuttia sitten, joten tunnelma oli levoton.

-- Häiritsemme, sanoimme me, -- tulemme joskus toiste!

-- Eikö mitä, sanoi Jakari, -- minua ei häiritse mikään! Hermoni ovat kuin teräsvieteri. Olen nuori, voimakas ja notkea kuin ilveskissa!

-- Tuohan on uutta! huudahti Niemeläinen.

-- Kun viimeksi tapasimme, valitit viisikymmenvuotiaan raihnaisuutta, elämän raskautta ja reumatismia ja sydänvikaa.

-- Poissa! huusi Jakari. -- Kaikki poissa! Hyötypitoiset hedelmänitraatit ovat poistaneet sulfiitin kudoksistani ja olen pirteä kuin västäräkki!

-- Hän kuvittelee olevansa ilveskissa ja västäräkki, sanoin minä Niemeläiselle, -- ja hänellä on nitroglyseriiniä kudoksissaan. Nehän ovat vallan arveluttavia oireita vanhalle miehelle.

-- Pomosin, sanoi Jakari, -- Pomosin! Siinä koko salaisuus!

-- Peräti arveluttavaa, sanoi Niemeläinen.

-- Oo, huusi Jakari, -- ette nähtävästi tunne Pomosinia!

-- Ei, Luoja kiitos, emme ole tunteneet mitään sellaista!

-- Teidän on opittava tuntemaan, sanoi Jakari. -- Pomosin on hedelmäsuolaa. Ihmiskuntaa parannetaan nykyään hedelmäsuoloilla. Minä olen käyttänyt hedelmäsuola Pomosinia. Käyttöohjeessa sanotaan, että se tekee ihmisen 25 vuotta nuoremmaksi. Se on tehnyt minut 35 vuotta nuoremmaksi. Käyttöohjeessa sanotaan edelleen, että hedelmäsuola puhdistaa ruoansulatuskanavasta ruokahalua estävät krysofyliittiset myrkyt. Se on totta. Tunnen, että minussa ei ole enää jälkeäkään krysofyliittisistä myr-

kyistä. Ruokahalu kuin hevosella. Poikavuosien joustavuus on palannut jänteisiini, hermoni ovat kuntoutuneet, sydän täysissä voimissa, reumatismi hävinnyt. Aivan kuin ohjeissa sanotaan. Olen kevyt ja ketterä. Tahdotteko nähdä kuinka vaivattomasti heilautan itseni tuon pöydän yli!

-- Älä missään nimessä! Muista turvatonta perhettäsi! Älä hyppää! Meitä vielä syytetään onnettomuudesta! -- Pois tieltä! huusi Jakari. -- Vai ette usko, että minä olen uusi, notkistunut ihminen! Hyppään... Onneksi rouva Jakari tuli sisään, ennenkuin Jakari ennätti hypätä.

-- Mihin ihmeeseen, kysyi rouva Jakari, -- mihin ihmeeseen olet käyttänyt kaiken suolan keittiön komerosta? -- Pomosininko?

-- Minkä Pomosinin! Eikä kuin keittosuolan! Se oli valkoisessa purkissa.

-- Oliko sen ympärillä keltainen paperi?

-- Oli keltainen paperi. Se oli puodissa kääritty purkin ympärille. Unohdin ottaa sen maalle.

-- Se... se oli siis tavallista suolaa?

-- Totta kai.

-- Minä luulin, että se oli Pomosinia. Se keltainen paperi oli Pomosinin käyttöohje.

-- Vai niin, sanoi rouva Jakari, mutta missä on nyt keittosuolani?

-- Syöty.

-- Hyvänen aika!

Eilen oli Jakarin nimipäivä. Niemeläinen ja minä lähetimme hänelle lahjaksi 5 litraa keittosuolaa myötäliittäen toivotuksen, että se poistaisi loputkin fysokryyttiset myrkyt hänen kudoksistaan ja tekisi hänet 100 vuotta nuoremmaksi.

OLLI: PAKINAKOKOELMA "HEDELMÄSUOLA POMOSIN":

35 JUTTUA", OTAVA 1927.

JULKAISTU VÄINÖ NUORTEVAN PERIKUNNAN LUVALLA

Haastattelussa yhdysvaltalainen Captain Disillusion alias Alan Melikdjanian.

"In a world where the content of digital images and videos can no longer be taken at face value, an unlikely hero fights for the acceptance of truth."

YouTube -skeptismiä!

Skeptismi elää ja voi hyvin myös verkossa. Pari vuotta sitten Alan Melikdjanian aloitti Captain Disillusion projektinsa Youtube-videopalvelussa. Melikdjanianin oman kuvauksen mukaan "Captain Disillusion ohjaa kaikenikäisiä lapsia visuaalisen vilpin labyrintin läpi, avoimiin todellisuuden tiloihin ja mielenrauhaan". Videoissaan Melikdjanian näyttää, kuinka erilaiset huijausvideot on luotu ja millaisia tekniikoita esimerkiksi ufohuijausten luomiseksi on tarvittu. Hauskat ja opettavaiset videot löytyvät osoitteesta youtube.com/CaptainDisillusion. Seuraavassa Melikdjanian valottaa Skeptikko-lehdelle projektinsa taustoja.

Kuinka sinusta tuli Captain Disillusion?

Olen lapsuudesta saakka ollut kiinnostunut elokuvista, animaatiosta ja erikoistehosteista. Lukiossa tein lyhytelokuvia ja imin sienen lailla itseeni kaiken tarjolla olevan tiedon visuaalisista efekteistä ja niiden kanssa työskentelystä (toki minulla oli sosiaalista elämääkin). Valmistuin elokuvatuottamisen linjalta ja elokuvani "The Realm" palkittiin luokan parhaana elokuvana.

Myöhemmin olen työskennellyt elokuva- ja TV-teollisuuden parissa kuvaajana, editoijana ja erikoistehostetaiteilijana. Olen tehnyt efektejä ja animaatiota useisiin indie-tuotantoihin, viimeisimpänä sarjaan joka tietääkseni esitetään lähiaikoina Discovery-kanavalla. Olen myös ohjannut TV-elokuvan "Citizen Mavzik", joka on Miamiin sijoittuva venäläinen komedia. Täydellinen lista töistäni löytyy Internet Movie Databasesta: <http://www.imdb.com/name/nm1007648/>

Mikä on missiosi "Captain Disillusion"-projektin suhteen?

Alussa minulla ei ollut minkäänlaista missiota. Halusin vain jakaa tietoutta sekä tiettyjä huomioita. Pian kuitenkin huomasin useiden ihmisten omaavan vahvoja mielipiteitä käsitte-

lemieni asioiden, kuten paranormaalien, ufojen, ja tuota... fysiikan lakien suhteen. Luulen, että olen prosessin myötä hieman kasvanut, joten aloin hyödyntää sarjaani tarjotakseni ihmisille hieman kriittistä ajattelua. Jos katsojat saavat videoistani hieman järjen ja skeptisyyden valoa elämäänsä, saattaa tästä olla hyötyä heille muussakin elämässä.

Onko vastaan tullut videota, jota et ole pystynyt ”selvittämään”?

Silloin tällöin tulee vastaan videoita, joiden ”todenperäisyys” on todella vaikeaa selvittää. Yleensä tämä kuitenkin johtuu siitä, että video olisi mahdollista tehdä useilla eri tekniikoilla, joten lopullisen totuuden löytäminen on miltei mahdotonta. Aloitin itseasiassa kerran tekemään videota erään YouTube-sensaation pohjalta, mutta totesin, ettei minulla ole riittävästi todisteita voidakseni esittää lopullista totuutta asiaan. Teorioideni korjaaminen jälkikäteen ei myöskään ole houkuttelevaa.

Onko YouTube-julkisuus muuttanut elämäsi jotenkin?

Ei oikeastaan, olen vain tällä hetkellä omistanut osan elämästäni näiden videoiden työstä-

miseen omalla rahalla ja ajallani. Olen kuitenkin iloinen projektini saavutettua suosiota täysin omilla arvoillaan, ilman minkäänlaisia promokampanjoita tai mainoksia.

Olet löytänyt skeptismin taikureiden kuten James Randi ja Penn & Teller kautta. Mitä tällaiset hahmot voivat tuoda skeptisille?

Randi, Penn & Teller ja muut ”skeptiset viihdyttäjät” omaavat hienon kyvyn. He voivat ällistyttää sinua, ja sitten näyttää, miksi ällistyit. Me kaikki tiedämme, ettei heillä ole yliluonnollisia voimia (joskin epäilen vielä hieman Telleriä) ja joissain tapauksissa he näyttävät tekniikan temppujen takana. Näin katsoja voi nähdä, ettei mahdolltomilta vaikuttavien asioiden tarvitse olla yliluonnollisia, vaan että ihmistä on loppujen lopuksi helppo huijata. Tällä tavoin ihmisestä voi tulla skeptisempi ilman että hän välttämättä sitä itse edes huomaa.

Saatko paljon vihapostia paranormaaleihin asioihin uskovilta?

Aiemmin en saanut minkäänlaista vihapostia, nykyään hieman. Useimmissa tapauksissa on kyse ihmisistä, jotka ovat vain eri mieltä kansani ja perustelevat pointtejaan viiden sivun

Hauskat ja opettavaiset videot löytyvät osoitteesta

<http://www.youtube.com/CaptainDisillusion>

litanjoilla. Jotkut postit kuitenkin ovat vain työkeitä ja tyljä. Outoa on, että suurin osa negatiivisesta palautteesta on kirjoitettu hyvin huonolla kielipillä. Olisikohan näissä mitään korrelaatiota?

Hauskimmat kommentit ovat osastoa : ”Hyvää työtä. Uskon kummituksiin, mutta tämä video on täysi feikki.” tai ”Olet [jotain jotain] Kapteeni [jotain]! Mitä[jotain] naama maalattuna!? Siisti video jokatapauksessa”.

Mikä on räjäyttänyt mielesi viime aikoina?

Tämä Burger King mainos: <http://dlisted.com/node/32669>

Mutta vakavasti ottaen, olen jatkuvasti vaikuttunut teknologian kehityksestä. Tekniikat joita Captain Disillusion -projekti tarvitsee, kuten nettilevitys, HD-tuotanto ja visuaaliset tehosteet, eivät olisi olleet mahdollisia ainakaan samalla laatutasolla vielä kymmenen vuotta sitten.

Mikä on suurin huijausvideo netissä juuri nyt?

Vaikea sanoa. Juuri tällä hetkellä ”Pantry Ghost” on yksi onnistuneimpia, ainakin katsojamääriä ajatellen. Pulaa feikkivideoista ei ainakaan ole. Mitään kovin massiivista vedätystä ei tällä hetkellä taida edes olla, mutta pelkkä huijausvideoiden määrä riittää myyttien ja väärinkäsitysten leviämiseen.

Oletko ajatellut itse luoda täydellisen Youtube-huijauksen?

Joka kerta kun asiaa ajattelen, tulen samaan lopputulokseen. On parempi että käytän taitojani hyvän ja viihdyttävän materiaalin luomiseen, kuin että käyttäisin ihmisten psykologisia heikkouksia hyväkseni. Mutta kuka tietää! James Randi esitti hyvän pointin Carlos-huijauksellaan, muiden muassa. Penn & Teller myös huijasi ison määrän isoalkaan uskovia Bigfoot-videollaan. Voihan olla, että teen vielä joskus jotain omaakin. Tietenkään te ette siitä tiedä...

JOSE AHONEN

Voodoo

tappoi Michael Jacksonin?

”Popin kuningas on kuollut, mutta haamu elää.”

Lehdessä ”Phoenix New Times” oli 30. kesäkuuta artikkeli, jossa parantaja Reinalda de Zousa väittää tappa-neensa poptähti Michael Jacksonin voodooilla.

Lähes kaikki uskomushoidot hallitseva nainen kertoo hoitaneensa Jacksonia mitä moninaisimmilla tavoilla. Michaelin epäluonnollisia himoja pikkupoikia kohtaan hän kertomansa mukaan hoiti Jacksonin sukupuolielimiin asettamallaan akupunktioneuloilla.

Maksuksi hän pyysi kuuluisan ”elefanttimiehen” Joseph Merrickin luurankoa, jonka Jackson omistaa. Michael jätti maksamatta. Tästä parantaja raivostui niin, että tappoi koiranpentun, kirjoitti eläimen verellä seinälle ”JACKO DIES” ja iski neuloja Michaelia esittävän voodoo-nuken rintaan. Jackson kuoli samana päivänä.

De Zousa varoittaa muita asiakkaitaan, että heidän olisi syytä hoitaa maksut tai heille käy kuin Jacksonille. Hän aikoo panna myyntiin hoitojen aikana hänelle jääneitä Jackson-tavaroita, kuten teekupin, johon on jäänyt Jacksonin huulipunan jäljet.

Voodoo oli Michael Jacksonille tuttua puuhaa. ”Vanity Fair” -lehden artikkelissa kerrottiin vuonna 2003, että Jackson olisi palkannut

muutama vuosi aiemmin länsiafrikkalaisen shamaanin langettamaan kuolettavan voodoo-kirouksen elokuvaohjaaja Steven Spielbergin ja 24 muun Jacksonin vihollisen ylle. Malilaisen noitatohtori Baban kerrotaan teurastaneen kirousseremoniassa 42 lehmää ja kylvettäneen Jacksonia lampaan veressä. Kirous maksoi Jacksonille 150 000 dollaria.

Myös muita ehdokkaita Jacksonin murhaajaksi on noussut esiin. Hänen siskonsa LaToya Jackson väitti, että Michaelin murhasi usean henkilön salaliitto, joka on sotkeutunut tähden omaisuuden häviämiseen. Joidenkin huhujen mukaan Jackson kuului satanistien Illuminati-järjestöön, joka murhasi hänet, koska hän aikoi paljastaa järjestön salaisuuksia. Poliisi tutkii Jacksonin lääkärin Conrad Murrayn osuutta Michaelin kuolemaan.

Michael Jackson on kuollut, mutta haamu elää. Kävelevä haamu, tai sen varjo, on jo ehditty nähdä CNN:n ohjelmassa ”Inside Neverland”. Auton konepellistä otetusta kuvasta on hahmotettu Jacksonin kasvot. Tämä kaikki löytyy luonnollisesti YouTubeista.

RISTO K. JÄRVINEN

LÄHTEET:

WWW.RANDI.ORG, WWW.PHOENIXNEWTIMES.COM,
WWW.VANITYFAIR.COM, WWW.YOUTUBE.COM

HACKING, IAN (2009): MITÄ SOSIAALINEN
KONSTRUKTIONISMI ON?

SUOM. INKERI KOSKINEN. VASTAPAINO.
TAMPERE.

Muotitietoinen vai poliittisesti oikeaoppinen?

Seuraavat lyhyet lausunnot on poimittu hyvin satunnaisella Internet-haulla. Niitä yhdistää kaksi seikkaa: 1) otteet ovat peräisin muutama vuoden sisällä yliopistoissamme ilmes-
tyneistä opinnäytetöistä ja 2) niissä puhutaan jonkin ilmiön sosiaalisesta rakentumisesta tai konstruoitumisesta (korostukset lisätty).

Todellisuus on sosiaalisesti rakentunut. Näin ollen myös kaikki tieteellinen tieto on sosiaalisesti ja historiallisesti rakentunutta.

Todellisuus on sosiaalisesti konstruoitunut, ja se näyttäytyy ja tulee ymmärrettäväksi ainoastaan merkitysrakenteiden välityksellä.

Todellisuus on sosiaalisesti konstruoitunut, rakentunut merkitystulkinnoista ja tulkintasäännöistä, joiden avulla eletään arkielämää.

Lapsuus on sosiaalisesti konstruoitunut kau-

si, jossa lapset elävät, ja kategoria, joka on osa laajempaa yhteisöä.

Lapsen **käsitteellinen ajattelu** muotoutuu ulkoisen vaikutuksen alaisena ja on sosiaalisesti konstruoitunut.

Kieli on merkkijärjestelmä, joka on sosiaalisesti rakentunut.

Toisin sanoen **sukupuoli** on sosiaalisesti rakentunut, ja se perustuu tietoomme, asenteisiimme ja uskoomme siitä, mikä tai kuka on nainen tai mies.

Gender on sosiaalisesti rakentunut ja kulttuurisesti tuotettu.

Olen aina kummastellut tämänkaltaisia väitteitä "X:n sosiaalisesta konstruoitumisesta", mutten ole jaksanut kunnolla perehtyä lausuntojen takana oleviin ajatusmalleihin. Se on vain

ollut liiankin helpon kritiikin kohde. Eikö X:n olemassaoloon muka vaikuta evoluutiossa kehittyneet tunnevalmiutemme ja taipumuksemme, siis ihmisluonto?

Luonnontieteilijäpiireissä etenkin ”todellisuuden” sosiaalinen rakentuminen on herättänyt ihmetystä. Richard Dawkinsin lausahdusta siitä, että kukaan ei ole sosiaalikonstruktionisti kymmenen kilometrin korkeudessa, lainataan usein hieman ivalliseen sävyyn. Lentokoneessa istuessaan kun on parasta uskoa, että insinöörin kuva todellisuudesta perustuu muihin kuin sosiaalisiin seikkoihin.

Kanadalaisen Ian Hackingin (synt. 1936) teos ”Mitä sosiaalinen konstruktionismi on?” antaa konstruktionismin suosiolle joukon uskottavia selityksiä, vaikka välillä ne pitääkin etsiä turhanaikaisen käsittepyörittelyn takaa. Kun tutkija tai opiskelija siis kirjoittaa, että jokin ilmiö on sosiaalisesti konstruoitunut, taustalla on yleensä jokin tai jotkin seuraavista seikoista. (Lista on koottu kirjan perusteella, mutta sitä on paikoin höystetty omilla tulkinnoillani.)

1) Kirjoittaja vain seuraa muoti-ilmiötä. Opin näytteen tekijä saattaa kuvitella, että hänen työnsä ohjaaja haluaa lukea nimenomaan sosiaalisesta rakentumisesta (mikä saattaa tietysti olla tottakin). Hackingin mukaan konstruktio on ollut niin trendikästä, että konstruktionistisesta näkökulmasta on tullut tylsä – sanan kummasakin merkityksessä, ikävystyttävä ja tehoton. Hacking jatkaa: ”Voi yhä olla vapauttavaa oivaltaa äkkiä, että jokin on rakentunutta eikä osa asioiden, ihmisten tai yhteiskunnan luonnollista järjestystä. Mutta konstruktioanalyysit lisääntyvät jatkuvasti kohtuutonta tahtia. Kun katsoo niiden lukuisia nimekkeitä, alkaa ihmetellä mitä virkaa ilmauksella ’sosiaalinen konstruktio’ oikeastaan on.”

2) Tutkija haluaa kertoa olevansa vapaa- ja uudistusmielinen. Hacking kirjoittaa: ”Yksi

’konstruktion’ houkuttelevista puolista on ollut sen yhteys radikaaleihin poliittisiin asenteisiin, hämmentyneestä ironiasta ja vihaisesta naamioiden riisumisesta aina uudistuksiin, kapinaan ja vallankumouksiin saakka. Sanaa käyttämällä julistetaan, millä puolella puhuja on.” (Ks. myös kohta 6.) Ja mitä pidemmälle kirjoittaja pyrkii tarkentamaan ajatuksiaan konstruktionismista, sitä enemmän kaikki alkaa kuulostaa tekosyvälliseltä sanahelinältä. Esimerkki Elore 1/2007 -lehestä: ”Käsitys todellisuudesta on sosiaalisesti rakentunut siinä mielessä, että yksilö kokee kollektiivisiksi vakiintuneet tavat ja käsitykset objektiiviseksi todellisuudeksi.” On syytä ihmetellä, miksi sosiaalisuutta korostetaan tällä tavoin: miten muutenkaan kollektiiviset käsitykset voisivat levitä/rakentua?

3) Tutkija puhuu käyttäytymisen kannalta epäolennaisista käsittemaailman asioista (esim. mustasukkaisuuden tai homoseksuaalikulttuurin idean sosiaalinen rakentuminen). Ongelma on siinä, että se, millä tavoin jokin idea vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen, on empiirinen kysymys, jota ei käytännössä haluta tutkia tai edes ilmaista selkeästi. Hacking: ”Joskus pelkkä ilmauksen ’sosiaalinen rakentuminen’ lausuminen vaikuttaa pikemminkin siltä, kuin nousisi julistamaan herätysliikkeen kokouksessa eikä teesin tai hankkeen pukemiselta sanoiksi.” Hacking myös väittää, että ”useimmat sosiaalista rakentumista käsittelevät teokset eivät esittele mitään rakentamista muistuttavaakaan”. Näin konstruktiosta on tullut ”kuollut metafora”. Myös tässä yhteydessä on ihmeteltävä sanan sosiaalinen korostamista: mitä muutakaan idean leviäminen voisi olla?

4) Tutkija kuvittelee, että joku kuvittelisi ilmiön olevan kaikissa olosuhteissa väistämätön. Kaikkein voimakkaimmat sosiaalikonstruktionistiset opinkappaleet ovat yleensä liittyneet sukupuoleen, jonka biologiaa esimerkiksi mo-

nissa naistutkimuksen suuntauksissa vältellään ja vähätellään. Tämä biologisten selitysten hylkääminen vain sen takia, että ne ovat biologisia, antaa niille kuitenkin enemmän valtaa kuin ne ehkä muuten ansaitisivat. Ja jälleen kyse on puhtaasti empirian piiriin kuuluvista asioista: mitkä ympäristötekijät vaikuttavat yksilönkehitykseen milläkin tavalla.

5) Tutkija kuvittelee, että jos ilmiö on rakentunut sosiaalisesti, se on helpompi muuttaa. Kyse on kuitenkin väärinymmärryksestä. Pelkkä konstruoitumisen ilmaiseminen ei kerro mitään siitä, miten helposti/vaikeasti ja millä keinoin asiat ovat muutettavissa; siihen tarvitaan konkreettisia havaintoja ja kokeellista tutkimusta.

6) Tutkija ajattelee, että tulisimme paremmin toimeen, jos kyseistä ilmiötä ei olisi tai jos se olisi toisenlainen (ks. myös kohdat 2 ja 8). Etenkin sukupuoliin ja tasa-arvokysymyksiin liittyy asioita, joiden monesti toivotaan olevan toisenlaisia. Joskus kyse on epäilemättä ollut halusta korvata (kapitalistisen) talouden lainalaisuudet jonkinlaisen ideamaailman uudella tiedostamisella.

7) Tutkija on kyllästynyt siihen, että luonnontieteilijät näyttävät esiintyvän universumin syvimpinä luotaajina, lopullisten totuuksien löytäjinä. Kyse on siis jossakin määrin kilpailusta tieteen arvovallasta. Ja arvostustahan haluavat kaikki: apurahat tai henki! Hacking kirjoittaa: ”On totta, että monet tieteenvihaajat ja mistään tietämättömät käyttävät konstruktionismia hyväkseen oikeuttaakseen voimattoman vihamielisyytensä tiedettä kohtaan. Konstruktionismi tarjoaa äänen tuolle raivolle järkeä kohtaan. Ja monet konstruktionistit näyttävät tuntevan vastenmielisyyttä luonnontieteiden käytäntöjä ja sisältöä kohtaan.” Esimerkki Liiketaloudellisesta Aikauskirjasta 3/2001: ”Lähtökohtana tässä artikkelissa on, että tiede on sosiaalisesti rakentunut tapa tuottaa ja ymmärtää tietoa eikä siinä

mielessä sen ’parempaa’ tai ’oikeampaa’ kuin mikään muukaan tiedon tuottamisen tapa.”

8) Tutkija on tiedettä kiinnostuneempi vallasta, politiikasta tai ideologioista. Hän saattaa kuvitella, että tiedon tai todellisuuden väittäminen sosiaalisesti rakentuneeksi on jonkinlaista naamioiden riisumista, joka voi vapauttaa sorrettuja alistavista valtasuhteista. Vaikka mitään konkreettista ei näissä yhteyksissä yleensä sanota, tutkija on ainakin osoittanut olevansa moraalisesti oikeamielinen ja kaikenlaisen tasa-arvon kannattaja. Toisin sanoen, tutkija ei usko, että tieteen objektiivisuudesta olisi apua sorrettujen aseman parantamisessa.

Kolme seikkaa on syytä nostaa syvemmän tarkastelun kohteeksi: ensin kysymys vuorovaikutuksista (tai kehävaikutuksista kuten Hacking niitä yleensä kutsuu), sitten kysymys tieteen olemuksesta ja lopuksi ihmisluonnon merkitys.

Ne vuorovaikutukset, ne vuorovaikutukset!

Ihmiset ovat ajattelevia ja ympäristöään seuraavia otuksia. He voivat tulla tietoisiksi siitä, että heidät on luokiteltu johonkin (sosiaalisesti tuotettuun) kategoriaan (esim. lapsi, pakolainen, homoseksuaali). Ja tämä luokittelu saattaa vaikuttaa heidän käyttäytymiseensä, mikä puolestaan saattaa vaikuttaa tuleviin luokitteluihin jne. Hacking kirjoittaa: ”Vuorovaikutukset ovat joskus voimakkaita. Mitä kerran tiedettiin tiettyyn luokkaan kuuluvista ihmisistä voi muuttua virheelliseksi koska tuohon luokkaan kuuluvat ihmiset ovat muuttuneet sen vuoksi, kuinka heitä on luokiteltu, mitä he uskovat itsestään, tai sen vuoksi, miten heitä on kohdeltu tuohon tapaan luokiteltuina.”

On myös selvää, että vaikka yksilö ei kykene itse tulemaan tietoiseksi joutumisestaan johonkin luokkaan, esim. autisteihin tai lapsiin, luokittelun perusteella luodut hoivakäytännöt

vaikuttavat yksilöön joka tapauksessa. Hacking jatkaa:

”Kehävaikutuksia löytyy kaikkialta. Ajatelkaa, mitä neron käsite merkitsi romantikoille, jotka näkivät itsensä neronina, ja mitä heidän käytöksensä vuorostaan teki neron kategorialle. Ajatelkaa muutoksia, joita lihavuuden, ylipainon ja anoreksian käsitteet ovat saaneet aikaan. Jos joku puhuu neron tai anoreksian sosiaalisesta rakentumisesta, hän todennäköisesti puhuu ideasta, tuon idean mukaisesti luokituvista ihmisistä, idean ja ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta sekä niistä monilukuisista sosiaalisista käytännöistä, joita tähän vuorovaikutukseen liittyy.”

Mutta onko näissä huomioissa mitään selaista uutta, joka pitää opinnäytetöissä tai artikkeleissa yhä uudelleen tuoda esiin? Totta kai ihmisten ja ideoiden väliseen vuorovaikutukseen toisinaan ”liittyy käytäntöjä”. Mutta voidaanko tämän perusteella tehdä ennusteita tai antaa selityksiä ihmisten käyttäytymiselle? Ei tietenkään. Ollakseen vakavasti otettava tieteellinen suuntaus konstruktionismiin – ja yhteiskuntatieteiden yleisesti – on pyrittävä ennustamaan tai selittämään ihmisen käyttäytymistä. Vetoaminen vuorovaikutuksen monimutkaisuuteen ei ole tiedettä vaan tieteelliselle asenteelle vierasta periksi antamista.

Toisin sanoen, jotta väitteet sosiaalisesta rakentumisesta olisivat perusteltuja, on selvitetävä edellä mainittujen kehä-/vuorovaikutusten voima ja merkitys. Näiden tutkiminen on kieltämättä yksi vaikeimpia haasteita ihmistieteissä, mutta siihen on ainakin pyrittävä. On mahdollista, että tästä konstruktionismia koskevasta tiedesodasta jääkin jäljelle vain tämä yksi empiirinen kysymys. Miten ideat vaikuttavat meihin? Jos kysymystä tarkennetaan edelleen, päädytään usein perimmäisiin kysymyksiin oikean ja väärän, siis moraalin ja moraalitunteiden alkuperästä. Jos konstruktionisti hyväksyy, että ihmiselläkin on evoluution tuottamia vaistonkaltaisia tunnevalmiuksia (esim. häpeää, paheksu-

mista, kiitollisuutta), kysymykset tarkentuvat jo huomattavasti. Millä tavoin mikäkin idea suuntaa moraalisia tunnevalmiuksiamme? Miten ja miksi normit muuttuvat ja leviävät? Ihmisyhteisöjä koskeva tiede saattaa monestakin syystä olla mahdotonta, mutta muodikas tukeutuminen sosiaaliseen rakentumiseen ei ainakaan auta ihmistieteiden kehittämisessä.

Tieteen perusolemus – ja ihmisluonnon

Entä onko järkevää väittää tiedettäkin sosiaalisiksi konstruktioksi? Ja jos on, millä perustein? Runollisesti ilmaistuna tieteen tehtävä on totuuksien kokoelman laajentaminen. Mutta kuten Hacking toteaa, se mikä siinä on sosiaalista, on sosiaalista vain triviaalisti: tietysti tutkijan on jossakin työnsä vaiheessa oltava sosiaalinen. On kenties perusteltua sanoa, että totuuskokoelman laajentaminen prosessina on sosiaalisesti rakentunutta, mutta samalla on selvää, että tämä prosessi ei saa vaikuttaa lopputuloksen totuudenmukaisuuteen. Muuten kyse ei ole tieteestä. Tiede pyrkii kohti vastauksia ja näistä vastauksista tulee vähitellen pysyviä ja vakaita, mikäli niiden takana on riittävästi kokeellisia ja teoreettisia syitä.

Suuri osa konstruktionisteista varmasti hyväksyy väittämät tieteen totuuspyrkimyksistä. Moni kuitenkin sanoo, että tietokokonaisuuksien vakautteen liittyy silti aina jonkin verran tieteen ulkopuolisia, yhteiskunnallisia tekijöitä. Mutta mitä nämä tekijät ovat? Kuten muissa vastaavissa yrityksissä paljastaa ”piilovaikutuksia” Hackinginkin löydökset ovat tieteen lopputulosten kannalta joko epäolennaisuuksia (aseteollisuudella oli vaikutusta laser-keksintöihin) tai ratkaisemattomia yksityiskohtia (pidettiinkö kapteeni Cookia Havaijilla jumalhahmona vai ei). Nähdäkseni soveliasta olisikin todeta, että viime kädessä yhteiskunnallisten seikkojen näkyminen tietokokonaisuuksissa on empiirinen kysymys, joka on ratkaistava tapauskohtaisesti.

ti. Ja normaalit tieteelliset menetelmät riittävät tämänkin selvittämiseen.

Ottaen huomioon edellä mainitut lainaukset, Hackingin oma kanta konstruktionismin äärimuotoihin on joissakin suhteissa yllättävän avoin. Hän ei esimerkiksi ota kantaa siihen, missä määrin joidenkin radikaalifeministien väite, että tieteen objektiivisuus olisi huiputusta, pitää paikkaansa. Hackingin mukaan kyse saattaa jopa olla sukupolvikysymyksestä (ei siis sukupuolikysymyksestä). Kokonaisuutena teos on myös melko hajanainen: moni kirjan luvuista on koottu Hackingin vanhoista ja aiheen kannalta irrallisista artikkeleista (joiden vanhentumisen hän itsekin myöntää). Lisäksi etenkin luku mielenhäiriöistä ja niiden ”rakentumisesta” on liian pitkä: on selvää, että mielenhäiriöiden luokittelu on historian saatossa ja psykiatrian kehittyessä muuttunut ja että se, mihin mielenhäiriöön yksilö luokitellaan, vaikuttaa häneen (jos ei tietoisien harkinnan kautta niin viimeistään hoitokäytäntöjen kautta).

Kirjan suurin heikkous on kuitenkin perustavampaa laatua: se ei ota kantaa jo arvion alussa mainittuun ihmisluontoon. On päivänselvää, että ihmisten maailma on rakentunut kulttuurisesti, historiallisesti ja yhteiskunnallisesti. Mutta yhtä selvää on, että tämän konstruoitumisen ovat tehneet ihmislajin edustajat, jotka lajinkehitys on muovannut konstruoimaan maailmaa lajilleen ominaisella tavalla. Aivan vastaavasti kuin muurahaiset lajityypilliseen tapaansa konstruoivat pesiä ja yhteistyöjärjestelmiä. Toisin sanoen ihmislajille tyypilliset psykologiset ominaisuudet ovat aktiivisesti mukana konstruimassa kaikkia kulttuurisesti erilaisia parisuhteita, perhesysteemejä, oikeudellisia tapoja, oikeudellisia käsityksiä jne. Ihmisluonnon aktiivinen läsnäolo on tunnistettavissa kaikessa sosiaalisessa konstruktiossa [1].

Yhteenvetona teoksesta voisi todeta, että yhtäällä pienellä tiivistämisellä ja toisaalla ih-

misluonnon kunnollisella huomioimisella se olisi ollut mainiota vastalääkettä akatemiaan pesiytyneelle relativismille – ja tätä kautta tarpeellista luettavaa skeptikoillekin. Erityishuomion ansainnee myös kirjan tamperelainen kustantaja, jonka maine on ainakin aiemmin perustunut hermeneutikkojen, diskurssianalyttikoiden, postmodernistien, freudilaisten ja juuri sosiaalikonstruktionistien teoksiin.

VIITTEET

[1] Émile Durkheimin sosiologisen koulukunnan mukaan yhteisöllisiä ominaisuuksia ei pidä selittää yksilöiden psykologisilla ominaisuuksilla (”Sosiaalinen on selitettävä sosiaalisella”). Myös kulttuurien (saati lajien) välistä vertailua on tässä hengessä pidetty epätieteellisenä lähtökohtana. Suomalaisen Edvard Westermarckin selostus tästä durkheimilaisen erheestä on konstruktionismikiistan kannalta edelleen pätevä: ”He eivät ole riittävästi pohtineet sitä yksinkertaista, mutta äärettömän tärkeää tosiasiaa, että kaikki eri etniset ryhmät kuuluvat samaan eläinlajiin, ja että etnisten ryhmien täytyy jo siksi muistuttaa toisiaan, ja että tällä etnisten ryhmien toisiaan muistuttamisella on lujempi perusta kuin niillä eroilla, jotka ovat kulloinkin vaihtelevan sosiaalisen ympäristön vaikutusta. Voimmeko me paljastaa tällaisia samanlaisuuksia muutoin kuin tekemällä vertailuja? Miten me muutoin voisimme erottaa sen mikä on paikallista, siitä mikä taas on kaikille yhteistä? Voidaan vieläpä kysyä, miten voimme tyhjentävästi selittää itse sosiaalista ympäristöä ottamatta huomioon ihmislajin sielullista ominaislaatua?” Westermarckin perhettä ja moraalia koskevat tutkimukset ovat konstruktionismia, mutta sellaista joka tarkastelee myös yhteisen ihmisluonnon mukanaoloa.

OSMO TAMMISALO

Kunnes kuolema teidät yhdistää

Kiinan taikauskoinen väestönosa ottaa avioliitot vakavasti. Kuolemanvakavasti. Maaseudulla asuva perhe kohtasi tragedian. Perheen ainoa poika kuoli sinkkuna. Suku kunnioitti perinteitä. Pojalle piti varmistaa hyvä aviopuoliso Tuonelan tuolla puolen. Isä palkkasi pari miestä etsimään sopivan naisen hautausmaalta. Ryhmä jäi kiinni itse teosta, kun he kaivoivat esiin itsemurhan tehnyttä naista. Edes selittelyt ”kierrätyksen tärkeydestä” eivät tepsineet poliiseihin.

Vaikka virkavalta ei kunnioita niitä, ovat kummitushäät osa maaseudun perinteitä. Ruumiit osallistuvat kunnon häihin. Heidät haudataan samaan hautaan. Suku on onnellinen. Tosin kuheruskuukausi on tavallista kuivempi ja kolkkompi. Kun tuoreet raadot ovat vähissä, niin aloitekykyiset yrittäjät nopeuttavat kuolemaa. Viime vuonna Etelä-Kiinassa pidätettiin jengi, joka kuristi naisia myydäkseen heidät aavemaailmaan aviopuolisoiksi. Liiketoiminnan tulevaisuus näyttää lupaavalta, sillä Kiinan yhden pojan politiikka on nostanut naisten arvoa. Mitä harvinaisemmaksi naiset tulevat sitä suuremman hinnan aavepuolisoita kauppaavat miehet saavat. Tällainen kaupankäynti myös lisää vääjäämättömästi tuotteen arvoa.

Kummituksien avioelämä tuo kuitenkin yhden ratkaisun mysteerien maailmaan. Rähähenget saavat uuden selityksen. Elävien parissa avioliitto tuottaa jatkuvasti astioiden lentelyä ja rikkoutumista, ovien pauketta ja karmivaa huutoa. Ajatelkaa sitten tätä: ikuisuus kuolleena, eikä pääse eroon rasittavasta puolisosista. Vähemmästäkin haluaa purkaa tunteitaan eläviin.

Kuolemanjälkeinen avioliitto voi olla taivas tai helvetti, riippuen vähän henkilökohtaisesta kemiasta. Ongelmia voitaisiin ratkaista muullakin tavalla kuin manaamalla henget pois. Meediat vain päivittävät asiakaskuntaa. Kuolleiden avioliittoneuvoja saa mukavasti uusia asiakkaita. Taitava meedio voi myös toimia kummitusten avioerojen sovittelijana. Deittipalvelu olisi mukava lisä yksinäisille aaveille.

Kiinalainen taikausko ei rajoitu vain kuolleiden avioelämään. Perinteisen kiinalaisen lääketieteen perustana ovat yrtit. Niiden raaka-aineet saadaan puhtaasti luonnollisesta luonnosta. Valitettavasti ihmisten terveys edellyttää uhanalaisten eläinten elimien keräämistä, mutta ”jokaisella pilvellä on hopeareunus”. Kun tiikerit kuolevat sukupuuttoon, niin samalla loppuu tiikerien epäeettinen kohtelu. Luonnonsuojelijoilla on yksi huoli vähemmän ja skeptikkojen iloksi vaihtoehtohoitojen vaihtoehdot kapenevat.

Vakavissa vaivoissa otetaan käyttöön radikaalit raaka-aineet. Lin Zongxiu on huolehtivainen äiti. Tyttären mielenterveysongelmat saivat äidin suojelevalle tuulelle. Lin palkkasi miehen tappamaan toisen miehen, jotta hän saisi tämän pään. Teloitettu laitapuolen kuljija ei kuollut turhaan. Irtopäällä maustettiin ankkakeittoa. Uskomusten mukaan tämä yhdistelmä tepsii psykologisiin ongelmiin. Integratiivinen lääketiede jättäneee reseptin pois lääkeoppaasta.

Kaikki taikauskot eivät ole vaarattomia. Olkoon tämä varoituksena kaikille.

Kuka on matemaatikko William A. Dembski?

Amerikasta lähtenyt kreationismin tsunami on saavuttanut Suomenkin rannat. Aatesuunnan suurin guru on amerikkalainen matemaatikko William A. Dembski. Hänen kirjojaan luetaan kreationistipiireissä kaikkialla maailmassa. Dembskin elämänvaiheista, mielipiteistä ja julistuksesta löytyy nettitietoutta määrättömästi. Mutta onko Dembski oikea matemaatikko?

Minun työnäni on jatkuvasti arvioida koko maailman matemaatikkojen hengentuotoksia. Olen New Yorkissa ilmestyvän laajalti luetun "The Mathematical Intelligencer" -lehden Book Reviews -osaston toimittaja. Lähes joka päivä posti tuo minulle kirjoja arvioitavaksi. Miten suhtautuisin Dembskiin, jos saisin postia häneltä?

Käytössäni ovat maailman kattavimmat matemaattisten julkaisujen tietokannat. Haku nimellä "Dembski" on äkkiä tehty. Käy ilmi, että William A. Dembski on väitellyt matematiikan tohtoriksi Chicagon yliopistosta vuonna 1988. Väitöskirjan nimi on "Chaos, Uniform Probability, and Weak Convergence". Työn ohjaajina ovat olleet Patrick Billingsley ja Leo Kadanoff, jotka ovat arvostettuja matemaatikkoja. Saavuttamansa tohtorinarvon perusteella Dembskillä on täysi oikeus nimittää itseään matemaatikoksi.

Sen sijaan Dembskin myöhemmät omat tieteelliset aikaansaannokset ovat olleet sangen vähäiset. Hänellä on nimissään yksi ainoa referoitu tutkimusartikkeli, joka on ilmestynyt vuonna 1990, ja sitä on siteerattu yhden ainoan kerran. Näin vähäisillä ansioilla Dembski tuskin saisi matemaatikon virkaa mistään yliopistosta.

Kaikki muu Dembskin julkaisutoiminta onkin sitten ollut kreationismin eli ns. "älykkään suun-

nittelun" julistamista. Sanan- ja mielipiteenvapaus toki kuuluu hänellekin. Mutta jos Dembski olisi oikeassa, se merkitsisi koko nykyisen tieteellisen maailmankuvan heittämistä romukoppaan. Periaatteessa on toki aina mahdollista, että yksinäinen suuri uudistaja on oikeassa ja me kaikki muut väärässä. Mielestäni on kuitenkin sangen epätodennäköistä, että Dembski olisi tällainen uudistaja, koska hänen tuotonsa on niin suppea.

Peräti kolme suomalaista professoria on suositellut Dembskin kirjoja suurelle yleisölle. Tapio Puolimatka siteeraa Dembskiä ahkerasti omissa teoksissaan. Matti Leisola on toimitanut suomeksi Dembskin teoksen "Älykkään suunnitelman idea" ja Markku Kulmala on kirjoittanut siitä myönteisen arvion. Puolimatkas- ta ja Leisolasta voidaan jo käyttää Casablanca-elokuvan sanontaa "the usual suspects", mutta mitä kummaa Suomen tiedepalkinnon voittaja, arvostettu fyysikko Markku Kulmala on Dembskin ajatuksista löytänyt?

Dembski kuuluneen niihin tiedemiehiin, joista voidaan aikanaan todeta, etteivät he olleet edes väärässä. Hänen teorioissaan on kuitenkin sen verran matematiikkaa mukana, että niille on mahdollista kirjoittaa matemaattinen vastine. Lähellä meitä sellaisen on julkaissut ruotsalainen Olle Häggström lehdessä "Nordisk Matematisk Tidskrift" 2/2006. Olisi toivottavaa, että myös Suomessa Dembskin ajatuksiin kiinnitetäisiin kriittistä huomiota. Tehtävä sopisi jollekulle todennäköisyyslaskennan asiantuntijalle.

OSMO PEKONEN

KIRJOITTAJA ON HELSINGIN JA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOJEN
MATEMATIIKAN DOSENTTI.

Psykoanalyysista

Helsingin Sanomissa 18.4.2009 kerrottiin Katarina Finnilä-Tuohimaan väitöstutkimuksesta, jonka mukaan asiantuntijoiden selvitykset lasten hyväksikäyttöepäilyistä ovat suurelta osin puutteellisia. Kyse oli lähinnä mielenterveyden ammattilaisten tekemien haastattelujen johdatteluvuudesta sekä heidän ”vahvoista asenteistaan”.

Uutisesta ei kuitenkaan selvinnyt syytä kyseisille ilmiöille. Väitän, että pääsyyt löytyvät psykoanalyttisen liikkeen jäämistöstä.

Vielä 1980-luvulla suurin osa Suomen psykiatrian professoreista oli psykoanalytikoita. Psykiatriset häiriöt selitettiin ja ymmärrettiin psykodynaamista käsitteistöä käyttäen.

Ongelmallista tilanteesta on ensinnäkin se, että psykoanalyysiin on perinteisesti kuulunut joukko katteettomia uskomuksia ihmisluonnosta, joista osa on jäänyt elämään käytännön terapiatyöhön. Toiseksi psykoanalyttisia tulkintoja ei ole suunniteltu dokumentoimaan menneisyyttä. Niiden tarkoitus on pikemminkin tuoda muutos potilaan uskoon.

Terapeuttien välillä on luonnollisesti suuria eroja, mutta historiallisesti katsoen he ovat olleet äärimmäisen vähän kiinnostuneita analyysissa syntyneen tarinan totuudellisuudesta. Kun tähän vielä lisätään pienen lapsen johdattavuus, ei ole ihme, että haastatteluihin perustuvat selvitykset hyväksikäytöstä ovat hataralla pohjalla.

Vastaavat huomiot pätevät aikuisiin. Jos terapeutti elää siinä uskossa, että tiedostamattomalla seksuaalisuudella on suuri merkitys varhaislapsuuden ristiriidoissa, on varmaa, että moni aikuinenkin potilas tulee liittäneeksi lapsuusmuistoihinsa seksuaalisia seikkoja, jotka eivät ole sisältyneet alkuperäisiin elämyksiin.

Terapeutti saattaa siis tietämättään johdattella eli suggeroida potilasta sekoittamaan epäselviin lapsuusmuistoihinsa sävyjä, jotka eivät olleet tunnusomaisia alkuperäisille elämyksille. Huomio koskee terapeutin kaikkia uskomuksia, ei vain käsityksiä seksuaalisuudesta.

Toisaalta on selvää, että kaikki potilaan sanomiset tai tekemiset eivät johdu suggestiosta. Mutta yhtä ilmeistä on, että terapeuttien menetelmien avulla ei pystytä osoittamaan, mitkä terapiassa esiin tulevat seikat johtuvat potilaan muistin palautumisesta ja mitkä terapeutin harastamasta suggestoinnista.

Joskus on esitetty, että suggestion ongelma häviää, kunhan terapeutti vain tiedostaa, että hän saattaa suggeroida potilastaan. Vastavia väitteitä voi kuitenkin esittää mikä tahansa humpuukihoito tai ideologia.

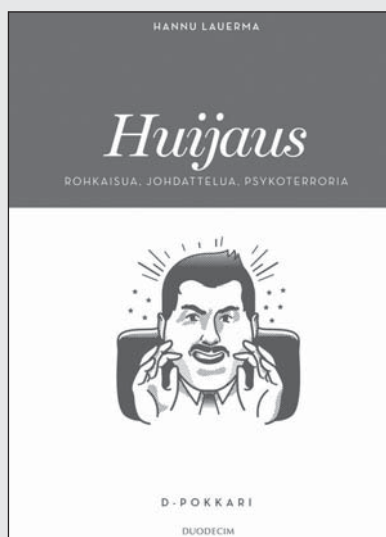
Suggestiokritiikki on pyritty ohittamaan myös vetoamalla psykoanalyysin kehittymiseen Freudin jälkeen. Tämä puolustus taas onnistuu vain, mikäli psykoanalyysin myöhemmällä kehityksellä on jotakin merkitystä suggestio-ongelmien kannalta. Ja se taas jää psykoanalytikoiden osoitettavaksi; pelkkä Freudin hulluimpien spekulatioiden hylkääminen ei riitä.

Psykoanalyysin alkuvaiheessa johdattelua koskeva kritiikki pystyttiin helposti ohittamaan, sillä psykologiset tutkimusmenetelmät olivat tuolloin huomattavasti alkeellisempia. Tilanne on kuitenkin muuttunut: suggestiosta ja valemuistoista on tehty kokeellista tutkimusta jo vuosikymmeniä.

On yllättävää, miten pitkään Freud seuraajineen on saanut johtaa psykologiaa ja psykiatriaa harhaan – aiheuttaen samalla monille analysoitaville ja heidän omaisilleen tarpeetonta kärsimystä.

OSMO TAMMISALO

Menee se viisaskin vipuun.

”**Huijaus**” on kyseenalaisen johdattelun ja manipuloivan ohjauksen pohdintaa, joka muistuttaa terveen järjen käyttämisen tärkeydestä. Teos käy läpi niin uskomushoidot, sensaatiouutiset, väkivaltaiset kultit kuin noitatohtoritkin.

Kirja on ilmestynyt aikaisemmin nimellä *Usko, toivo ja huijaus - Rohkaisusta johdattelun kautta psykoterrooriin*. Saatavana kaikista Skepsiksen tilaisuuksista hintaan 9 euroa.

KUTSU

SKEPSIS ry:n syyskokous

4. marraskuuta 2009

Tieteiden talo
Kirkkokatu 6
klo 18-20, luentotilaisuuden jälkeen

Kokouksen ohjelma:

- 1) Kokouksen avaus.
- 2) Valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa.
- 3) Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.
- 4) Hyväksytään kokouksen esityslista.
- 5) Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä jäsenmaksun suuruus seuraavalle kalenterivuodelle.
- 6) Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet.
- 7) Valitaan kaksi tilintarkastajaa ja heille varatilintarkastajat.
- 8) Käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

LIITY SKEPSIKSEN JÄSENEKSI!

Jos haluat liittyä Skepsiksen jäseneksi, lähetä oheinen lomake tai sen kopio täytettynä Skepsiksen jäsenasioista vastaavalle osoitteella:

Anna-Liisa Räihä, Borgströminkuja 1 B 19, 00840 Helsinki
membership@skepsis.fi

Yhdistyksen jäsenmaksu vuodelle 2009 (sisältää Skeptikko-lehden tilauksen) on 25 euroa tai alle 24-vuotialta 12,50 euroa (jos olet alle 24-vuotias, ilmoita syntymäaikasi). Voit myös tilata Skeptikko-lehden liittymättä jäseneksi. Tilausmaksu on 25 euroa/vuosi. Lehtitilausta tehdessä tiedoksi riittävät nimi ja osoite. Jäsenhakemus/tilauskaavake löytyy myös Internetistä Skepsiksen kotisivuilta: www.skepsis.fi

JÄSENHAKEMUS

Haluan liittyä jäseneksi ☐ vain lehtitilaajaksi ☐

Nimi:

Ammatti ja koulutus:

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Puhelin: Sähköposti:

Haluan Skepsiksen sähköpostituslistalle ☐

Kokemus Skepsiksen toimialaan liittyvistä asioista, mahdollisesti aiheita sivuavat julkaisut, jäsenyys muissa tieteellisissä yhdistyksissä, erityiset mielenkiinnon kohteet ym.
(käytä tarvittaessa erillistä paperia):

Korostamme kuitenkin, että kuka tahansa kiinnostunut voi hakea jäsenyyttä yhdistyksen hallitukselta koulutustaustasta ja elämäkokemuksesta riippumatta.

Hyväksyn Skepsis-yhdistyksen säännöissä määritellyn tarkoituksen ja toimintaperiaatteet ja haluan liittyä yhdistyksen jäseneksi.

Päiväys ja allekirjoitus:

Skepsiksen haaste

10 000 euroa puhtaana käteen sille, joka tuottaa valvotuissa olosuhteissa paranormaalin ilmiön.

Dosentti Hannu Karttunen ja taikuri Iiro Seppänen ovat lupautuneet maksamaan kumpikin 2500 euroa edellä mainitusta kokonaissummasta. Haastesumma voidaan maksaa myös humanoidistipendinä – 10 000 euroa puhtaana ulottimeen sille humanoidille, joka itse noutaa stipendin ja antaa samalla DNA- (tai vastaavan) näytteen. Poikkeustapauksessa summa voidaan myös maksaa (mikäli esimerkiksi henkilötunnuksen tai pankkikortin saanti on osoittautunut humanoidille vaikeaksi) mukana seuraavalle ihmiskontaktiseuralaiselle.

Skepsis ry:n yhteystiedot

Puhelinpalvelu: 0208 - 355 455
Postiosoite: PL 483, 00101 HELSINKI
Internet: www.skepsis.fi
Pankkiyhteys: AKTIA 405529-2111988

Jäsenasiat, lehtitilaukset, osoitteenmuutokset:

Anna-Liisa Räihä
Borgströminkuja 1 B 19
00840 Helsinki
puh. (09) 698 1976
membership@skepsis.fi

Taloudenhoitaja:

Toni Heikkinen
Härkävuorentie 8
01260 Vantaa
treasurer@skepsis.fi
puh: 050 - 537 3792

Skepsis ry:n hallitus vuonna 2009

Puheenjohtaja **Pertti Laine**
varapuheenjohtaja **Otto J. Mäkelä**,
Denis Galkin, **Toni Heikkinen**, **Veikko Joutsenlahti**,
Virpi Kalakoski, **Jussi K. Niemelä**.

Alueyhteyshenkilöt

Joensuu: **Vesa Tenhunen**
puh. (013) 123 254
vesa.tenhunen@skepsis.fi

Jyväskylä: **Vesa Kolhinen**

puh. 050 - 3820 251
vesa.kolhinen@skepsis.fi

Oulu: **Juha Vuorio**

puh. 040 - 500 6955
juha.vuorio@skepsis.fi

Tampere: **Jose Ahonen**

puh. 040 - 558 7497
jose.ahonen@skepsis.fi

Turku: **Heikki Kujanpää**

puh. 0440 - 220 420
heikki.kujanpaa@skepsis.fi

Skepsis ry:n tieteellinen neuvottelukunta

TNK:n puheenjohtaja, professori **Jukka Maalampi** (hiukkASFysiikka), Professori **Kari Enqvist** (fysiikka), professori **Mika Hemmo** (oikeustiede), dosentti **Tapani Hietaniemi** (yleinen historia), PsT **Virpi Kalakoski** (psykologia), professori **Hannu Karttunen** (tähtitiede), **S. Albert Kivinen** (filosofia), professori **Hanna Kokko** (biologia, ekologia), professori **Eerik Lagerspetz** (yhteiskuntatiede/filosofia), **Anto Leikola** (biologia), dosentti **Marjaana Lindeman** (psykologia), dosentti **Juha Merikoski** (fysiikka), dosentti **Markku Myllykangas** (terveys sosiologia), professori **Jeja Pekka Roos** (sosiaalipolitiikka), dosentti **Veijo Saano** (lääketiede), **Anssi Saura** (biologia).

Skepsis ry on vuonna 1987 perustettu suomalais-ten skeptikkojen yhdistys.

Skepsiksen vuonna 2009 muutettujen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää kriittistä ajattelua, tieteellisen tiedon hankintamenetelmien opetusta sekä tieteeseen ja järkeen perustuvaa käsitystä maailmasta.
- Edistää kiisteltujen tai erityisen poikkeuksellisten väitteiden tieteellistä tarkastelua.
- Edistää keskustelua tieteelliseen maailmankuvaan liittyvistä tärkeistä aiheista.
- Ylläpitää tällaisesta toiminnasta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa, järjestää kokouksia ja tilaisuuksia sekä harjoittaa tiedotus- ja valistustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti sekä uskonnollisesti sitoutumaton.

Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeustoimikelpoinen

yhteisö, joka hyväksyy yhdistyksen tarkoituksen ja toimintaperiaatteet. Kannattavaksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeustoimikelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea yhdistyksen tarkoitusta ja toimintaa.

Yhdistys julkaisee viisi kertaa vuodessa ilmestyvää Skeptikko-lehteä.

Mallia yhdistykselle haettiin Yhdysvalloissa 1976 perustetusta CSICOPista (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mikä ilmenee mm. yhdistysten samankaltaisina toimintaperiaatteina. Skepsis ry toimii kuitenkin itsenäisesti, vaikkakin yhteistyössä CSICOPin (nykyään CSI – the Committee for Skeptical Inquiry) ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa.

Yhdistys on ECSOn (European Council of Skeptical Organisations) ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenjärjestö.

Suomessa vierailut italialainen skeptikko Massimo Polidoro huijasi yleisöään tyypillisillä taikatempuilla. Mies kertoi myös kävelleensä kuumilla hiilillä. ”Temppuun ei tarvita 20 vuoden meditaatioharjoituksia Tiibetissä, sillä se perustuu fysiikkaan. Hiilet johtavat lämpöä hitaasti. Uunissa oleva kakku on saman lämpöinen kuin kakun metallinen muotti, mutta vain lämpöä hitaasti johtavaa kakkua voi koskettaa palamatta. Jos kosket muottiin tai jäät seisomaan hiiliin, palovammoja syntyy.”

RISTO K. JÄRVINEN

NÄYTÄ SKEPTIKOLTA!

HANKI
SKEPSIS ry:n
T-paita

Vain 10 €

Värit: musta, valkoinen ja harmaa.
Koot: Lady fit: S ja M, värit musta ja valkoinen.
Muut: S - XL, värit musta ja harmaa.

Myydään yhdistyksen järjestämissä
tilaisuuksissa ja postitse.
Tilaukset: secretary@skepsis.fi tai 09 698 1976

Kuvassa Skepsiksen hallituksen jäsenet
Denis Galkin ja Virpi Kalakoski.